

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Der Commentar des Maimonides zum Tractat Demai

**Zivi, Joseph
Maimonides, Moses**

Berlin, 1891

יאמד תכסמ

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-5053

מסכת דמאי.

פרק ראשון.

א. הקלים שבדמאי השיתין והרימין והעזררין ובנות שוח ובנות שקמה ונובלות תמרה והגפנין והנצפה וביהודה האוג והחומין והכסבר ר' יהודה אומר כל השיתין פטורות חוץ משל דפרה וכל הרימין פטורין חוץ מרימי שקמונה וכל בנות שקמה פטורות חוץ מן המסוטפות C:

היסוד שנוסדה עליו זאת המסכת הוא מה שאני אומר כי הדמאי והוא הספק שלא נודע אם הוציאו ממנו מתנוי הקב"ה אם לא חובה להוציא ממנו חלק ממאה והוא מעשר מן המעשר וינתן לכהן ויוציאו ממנו מעשר שני ויאכלהו בעליו בירושלם כמשפט מעשר שני או יגאלנו על פי מה שיתבאר במקומו ואינו חייב להוציא ממנו לא מעשר ראשון ולא מעשר עני כי מעשר ראשון ללוי ומעשר עני לעניים והעיקר אשר בדינו בדינים המוציא מחברו עליו הראיה וזה דבר ספק ויש לומר ללוי או לעני הבא ראיה שלא הוציאו ממנו זאת המתנה שאתה מבקש ומול ולא נעשה כן במעשר מן המעשר מפני שהוא תרומה כמו שביארנו והוא חוק לכהן והאוכל טבל אשר לא הורם ממנו מתנות כהן הוא חייב מיתה בידי שמים ומדרך האיסור הוציאנו ממנו חוק לכהן לא מפני שהכהן יכול להוציא בדרך מדרכי הדינים ולא נתחייב הדמאי בתרומה גדולה שהדמאי הוא הנקנה

אלקאערה איתי תנבני עליהא הדיה אלמסכתא מא אנא ואצפה²) ודלך אן אלדמאי והו אלשי אלמשכוך אלדי לא יעלם הל אכרנת מנה חקוק אללה אם לא ילום אן יכרג מנה נו³) מן מאיה והו מעשר מן המעשר ויעט⁴) לאלכהן ויכרג מנה מעשר שני ויאכלה צאהבה פי ירושלם כחכם מעשר שני או יפדיה עלי מא יבין פי מוצעה ולא ילום אן יכרג מנה לא מעשר ראשון ולא מעשר שני לאן מעשר ראשון לאללוי ומעשר עני לאלעניים ואלאצל ענדנא פי אלאחכאם אן המוציא מחבירו עליו הראיה והיא שי משכוך⁵) פיקאל לאללוי או אלעני אלתת אנה לם יכרג מנה היא אלחק אלדי תטלב וכדיה ולא נעמל דלך פי מעשר מן המעשר לאנה תרומה כמא ביינא⁶) והו חק אלכהן ומן אכל טבל לם יכרג מנה חקוק אלכהן לזמתה מיתה בידי שמים פמן גהה אחרמאן אכרנגא מנה חק אלכהן לא מן גהה אן אלכהן יקדר⁷) יסתכרנה בונה חכם ולא

נלזם אלדמאי תרומה גדולה לאן אלדמאי
 אנמי הו אלשי אלמשתרי מן עמי הארץ
 ופירות עמי הארץ דמאי ולא אחד מן
 אלנאם לא עם הארץ ולא גירה יסתבף
 בתרומה גדולה כל כאן אלנאם כלהם
 יכרונגהא וכדלך קאלו אן יוחנן כהן גדול
 אלדי רתב פי אלדמאי הדה אלאחכאם
 כמא⁸) נביין פי אכר מעשר שני שלח
 כנל⁹) גבול ישראל ומצא שאין מפרישין
 אלא תרומה גדולה בלבד פאחפיך הדה
 אלאצל: ומעני הקלים אן הדה אלאשיא
 אלתי ערד חכמהא כפיף ולא ילזמהא שי מן
 מן לואזם אלדמאי לא תרומת מעשר ולא
 מעשר שני ועלה דלך אן הדה אלדי¹⁰)
 ערד הי תמאר אשגאר פחציייה לים תרנע
 אלי מלך שבין ואחד וקליל נרא מא¹¹)
 יגתרסהא שבין פהי הפקר עלי אלאכתר
 וקר ביינא אן אלהפקר לא ילזמה
 מעשרות פאגתמע פיהא שכין¹²) אחרהמא
 הל הי מן אלהפקר או מן גיר הפקר קל
 אנהא מן השמור הל אכרג מנהא אלחקוק
 או לם תכרג ואלאצל ענדנא תרי ספיקי
 להקל ושרח הדה אלאנואע: שיתין נוע
 מן אלתיין אלברי: ורימין אלנבק: ועוררין
 אלזערו¹³): ובנות שוח נוע מן אלתיין
 אביין¹⁴) ישעם מן תלתה אעואם אלי
 תלתה אעואם: ובנות שקמה אלגמיו והו
 איצא תין ברי: והדה כלהא אנמא תכון
 פי אלנבאל ואלברארי וקליל מא תגתרם:
 ונבולות¹⁵) התמרה מא יסקט מן אלנביל
 אדי הבת אלריאח הו איצא הפקר פי
 אלאכתר: וגפנין נוע מן אלבקול ישבה
 אלשבת וקיל אלסבסתאן: ונצפה אלכבר
 והו אלדי תערפה אלעאמה ענדנא
 באלקפאר¹⁶): והאוג אלסמאק אלשאמי
 והו תמר פי ענאקיד¹⁷) חמרה אללון
 מאכולה: וחומין אלכל וביינו פי אלתלמוד
 אן הדה אלחכם אנמי כאן פי דלך

מעמי הארץ ופירות עמי הארץ דמאי ואין
 איש מיקל בתרומה גדולה לא עם הארץ
 ולא זולתו אלא כולם היו מפרישין אותה
 וכן אמרו כי יוחנן כהן גדול אשר תקן
 בדמאי אלו הדינים כמו שנבאר בסוף
 מעשר שני שלח בכל גבול ישראל ומצא
 שאין מפרישין אלא תרומה גדולה בלבד
 ולפיכך שמור זה העקר: ופי' הקלים שאלו
 הדברים הנזכרים דיניהם קלים ואינם
 מחוייבים דבר מחוייבי הדמאי לא תרומת
 מעשר ולא מעשר שני והטעם בזה הדבר
 כי אלו הנזכרים הם פירות של אילנות
 מדבריות ואינם נכנסים ברשות איש אחד
 ומעט מזער מהם נוטעים אותם בני אדם
 ורובם הפקר וכבר ביארנו שהפקר אינו
 מחוייב במעשרות ונקבצו בהם שתי
 ספקות האחד אם הם הפקר אם לאו ואם
 הם מן השמור אם הוציאו ממנו המתנות
 אם לאו והעקר אשר בידינו תרי ספיקי
 להקל ופי' אלו המינים שיתין מין ממיני
 התאנים המדברים ורימין נקרא אלנבק
 ועוררין פי' אלזערו וננות שוח מין לבן
 מן התאנים נותן פריו משלש שנים לשלש
 שנים ובנות שקמה נקרא גמיו והוא גם
 בן תאנים מדברים וכל אלה לא יהיו כי
 אם בהרים ובמדברות ומעט מזער נטעים
 ונבולות התמרה הוא מה שיפול מן
 הדקל כשהרוח מנשבת והוא גם כן רובו
 הפקר וגופנים מין מהירקות דומה לשבת
 ונצפה נקרא בלשון ערב קפ"אר והאוג
 נקרא סמ"אק של ארץ ישראל והם אילנות
 עושים אשכולות אדומות ויאכלו וחומין
 ידוע וכארו בגמרא כי זה הדין היו דנין
 בו בזמן ההוא לפי שהיו עושין החומין
 מן התמד והיה זה התמד הפקר אבל היום
 שחוקתו מן היין הוא חייב בחיובי הדמאי
 והכסבר הוא זרע גד ודופרה מלה
 מורכבת דו פירי ודו בלשונם הוא זוג ר"ל

שיתן פריו שתי פעמים בשנה והוא מין ממיני התאנים אשר יתן פריו שתי פעמים בכל שנה ושקמונה שם מקום מסוטפות מבוקעות והם מין ממיני אותם התאנים לפי שאלו האילנות לךעת רבי יהודה במדינה אחת היו נושעים אותם בגנים. ועל כן חייבין דין דמאי ואין הלכה כרבי יהודה והעיקר שתהיה מחויק בו שכל צמח שחוקתו מן ההפקר ואינו נטוע אלא מעט אינו מחוייב בדמאי:

אלתאריך לאנחם כאנו יעמלון אלכל מן אלתמר והו אלהפקר אמא אליום אלדי חוקתו מן היין פהו חייב בלואזם אלדמאי: והנסבר אלכבורה¹⁸ (ודפרה¹⁹) לפצה מרכבה דו פירי ודו הו פי לגתהם זוג יעני ישעם מרתין והו נוע מן אלתין ישעם מרתין פי כל עאם ושקמונה אסם מוצע: מסוטפות משקקה והו נוע מן אנואע דלך אלתין לאן הדה אלשגר כאנת ענד ר' יהודה פי חיו תתנף פי אלגנאת ולדלך לומהא חכס אלדמאי ואין הלכה כר'

יהודה: ואלאצל אלדי תאכדה אן כל שי מן אלנבאת חוקתו²⁰) מן ההפקר ולא יגתרם אלא פי אלשאף פלא ילומה חכס אלדמאי:

ב. הדמאי אין לו חומש ואין לו ביעור ונאכל לאונן ונכנס לירושלם ויוצא ומאבדין את מיעוטו בדרכים ונותנו לעם הארץ ואוכל²¹ כנגדו ומחללין אותו כסף על כסף ונחשת על נחשת כסף על נחשת ונחשת על הפירות ובלבד שיחזור ויפדה את הפירות דברי רבי מאיר וחכמים אומרים יעלו הפירות ויאכלו בירושלם:

ירצה לומר שמעשר שני של דמאי דינו קלים ולא חייב בו מה שחייב במעשר שני האמיתי והוא כי מעשר שני האמיתי כשינאלהו בעליו לנפשו יוסף החומש על דמיו ממה שאמר הכתוב וחמישתו יוסף עליו ויוציאהו מביתו כשישלם זמנו הוא שאמר הכתוב בערתי הקדש מן הבית כמו שיתבאר ואונן הוא האיש שמת לו מת ויתחייב עליו אבלות ביום מותו בלבד הוא אונן מן התורה ובלילה שאחר יום המיתה הוא אונן מדבריהם. וכל זמן שנקרא אונן אסור לו לאכול מעשר שני בזה הזמן והוא מה שאמר הכתוב לא אכלתי באוני ממנו ופירות מעשר שני אחר שהעלו אותם לירושלם אסור להוציאם משם אלא יאכל אותם שם כמו שיתבאר ואסור לאבדם בדרכים אפילו מעט מהם אבל

יריד בהיא אלקול אן מעשר שני של דמאי נפף פי אחכאמה ולא ילום פיה מא ילום מעשר שני אלחיקי ודלך אן מעשר שני אלחיקי אדי אפדאה צאחבה לנפסה זאר אלכמס עלא תמנה לקול אללה²²) חמישתו יוסף עליו ויזילה מן ביתה ענד תמאם זמאנה הו קול אללה²³) בערתי הקדש מן הבית כמא סיבין: ואונן הוא אלשפין אלדי ימות לה מיית ילומה עליה אלאלבל פי יום מותה²⁴) פקט הו אונן מן התורה ופי אללילה אלדי בעד יום אלמות הו אונן מדבריהם וטאל מא יתסמא אונן פלא יגוז לה אכל מעשר שני פי הדי²⁵) אלומאן הו קול אללה²⁶) לא אכלתי באוני ממנו ופירות מעשר שני מנד תדבל²⁷) ירושלם לא תכרג מנהא אלא תוכל הנאך כמא יבין: ולא יגוז תתליפה

יוליך הכל או דמיו לירושלם ואסור לתתם
לעם הארץ בירושלם כי אנו חוששין
שמא יאכלנו בטומאה והכתוב הזהיר על
זה באמרו לא בערתי ממנו בטמא והותר
כל זה במעשר שני של דמאי כמו
שתראה ומה שאמר ואוכל כנגדו ר"ל
שפירו' מעשר שני של דמאי אשר
התרנו לו לתתם לעם הארץ יצטרך
להוציא מנכסיו דמיהם כפי מה שהם
שנים ויאכלם בירושלם כמעות מעשר
שני ודע כי מעשר שני האמתי מותר
לפדותו בווזים של כסף ויחזור הוויזים ההם
קדש ויחזור הפירו' חולין והו' ענין מחללין
ומותר לו לחלל המעות ההם על מעות
כסף שניים כמו כן ויצאו המעות הראשונות
לחולין ויחזור השניים קודש וכן יעשה
בוויזים השניים אם ירצה וכן יעשה אפילו
אלף פעמים ואסור לפדות פירות מעשר
שני האמיתי בנחשת ולא להחליף מעות
מעשר שני במעות נחשת מפני שאמר
הכתוב וצרת הכסף אבל במעשר שני של
דמאי יהיה מותר על דרך ההקל ועוד
יתבאר לך זה החלול באר הישב במסכת
מעשר שני ואין הלכה ברבי מאיר:

פי אלטרק ולו אליסיר מנה אלא יוצל
כלה או תמנה לירושלם ולא יגזו אן
יעטא לעם ארץ פי ירושלם כשייתנא אן
יאכלה בטמאה ואללה נהא ען דלך הו
קוי ולא בערתי ממנו בטמא פסקת הדין
אלאחבאם כלהא פי מעשר שני של
דמאי כמא תרא וקוי ואוכל כנגדו יריד
בה אן פירות מעשר שני של דמאי
אלוי²⁸) אבחנא לה אן יעטיהא לעם
הארץ יחטאג אן יכרג מן מאלה תמנהא
כמא תסוי ויאכלה פי ירושלם כחכם
מעות מעשר שני: ואעלם אן מעשר שני
אלחקיקי יגזו פדייתה עלי דראהם אלפצה
ותרגע תלך אלדראהם קדש ותרגע תלך
אלפירות חולין והיא מעני מחללין ויגזו לה
חלול תלך אלדראהם עלי דראהם תאנייה
פצה איצא פתרג אלדראהם אלאולי
לחולין ותרגע אלתאנייה קדש וכלך יפעל פי
אלדראהם אלתאנייה אן אראד ולותכרר היא
אלפעל אלף מרה ולא יגזו אן יפדי פירות
מעשר שני אלחקיקי באלנחאם ולא איצא
יבדל²⁹) מעות מעשר שני בדראהם
נחאם לקול אללה ונתת בכסף וצרת
הכסף לכן במעשר שני של דמאי יחל
דלך עלי וגה אלתנפיה וסיבין לך היא
אלחלול אניא³⁰) ביאן פי מסכת מעשר שני ואין הלכה ברבי מאיר:

אלחלול אניא³⁰) ביאן פי מסכת מעשר שני ואין הלכה ברבי מאיר:

ג. הלוקח לזרע ולבהמה קמה לעורות שמן לנר שמן לסוך בו את
הכלים פטור מן הדמאי מקזיב ולהלן פטור בדמאי³¹) חלת עם
הארץ והמדומע והלקוח בכסף מעשר ושפירי המנחות פטורין מן
הדמאי שמן ערב בית שמאי מחייבין ובית הלל פוטריין:

קמה לעורות לעבד בהם העורות
לפי שהן מתעבדות בקמה וכזיב שם
מקום והוא המפריש בין ארץ ישראל
שהחזיקו עולי בבל ובין שהחזיקו בה
עולי מצרים ועשו את שהחזיקו בה עולי
מצרים לענין דמאי כמו הוצה לארץ
והעיקר שיש אצלנו חוקת ארץ ישראל

קמה לעורות לידבנ בה אלגלוד
לאנהא תרבנ באלדקיק לסוך בו את
הכלים לידהן בה אלואאני וכזיב אסס
מוצע והו אלפאצל בין ארץ ישראל אלתי
החזיקו עולי בבל ובין אלתי החזיקו בה
עולי מצרים וגעלו אלתי החזיקו בה עולי
מצרים למעני אלדמאי מתל חוצה לארץ

חייב עד שיודע שהוא פטור ועל כן יתחייב בה הדמאי כדין אשר זכרנו וחוקת חוצה לארץ פטור עד שיודע שהוא חייב לפיכך לא נחייב פירות הבאים מחוצה לארץ חיובי הדמאי ולא נאמר שמא פירות ארץ ישראל הם והוציאם לחוצה לארץ והמדומע הוא דבר המעורב מחולין ותרומה ועוד יתבאר דינו במסכת תרומות ואולם קראוהו מדומע כי התרומה שמה דמע והוא מה שאמר הכתוב מלאתך ודמעך והלקוח בכסף מעשר הם הפירות שלקחו בירושלם בכסף מעשר שני כמו שיתבאר במקומו ושירי מנחות הוא הנותר מן המנחה אחר שיקריב ממנה מלא קמצו והנותר ההוא אוכלים אותו הכהנים כמו שחייב עליהם הכתוב ואמרו בגמרא בשעה שגזרו על הדמאי לא גזרו על הדברים הללו ושמן ערב הוא שמן זית המבושם בבשמים:

ואלאצל ענדנא חוקת ארץ ישראל חייב עד שיודע שהוא פטור ולדלך ילום אלדמאי פיהא אלאחכאם אלתי וצפנא וחוקת חוצה לארץ פטור עד שיודע שהוא חייב ולדלך לא נלום אלפירות אלתי תנינא מחוצה לארץ אחכאם אלדמאי ונקול איך פירות ארץ ישראל הי וזרנת לחוצה לארץ: והמדומע הו אלשי אלמלתלש מן חולין ותרומה וסתתביין אחכאמה פי מסכת תרומות ואנמא סמי מדומע לאן אלתרומה אסמהא דמע והו קול אללה³²) מלאתך ודמעך לא תאחר: והלקוח בכסף מעשר הו אלשי אלדי ישתרי מן אלפירות פי ירושלם בדהב מעשר שני כמא יבין פי מוצעה: ושירי מנחות בקייה אלמנחות והו אלדי יבקי מן אלמנחה בעד אן יקרב מנהא מלוא קמצו ותלך אלבקיה יאכלהא אלכהנים כמא פרץ פי אלניץ וקאלו פי אלתלמוד³³) בשעה שגזרו על הדמאי לא גזרו על

דברים הללו ושמן ערב הו דהן אלזיתון אלממסך:

ד. הדמאי מערבין בו ומשתתפין בו ומברכין עליו ומזמנין עליו ומפרישין אותו ערום בין השמשות הא אם הקדים מעשר שני לראשון אין בכך כלום שמן שהגרדי סך באצבעותיו חייב בדמאי ומה שהסורק נותן בצמר פטור מן הדמאי:

מערבין בו עירובי חצרות ועירובי תחומין ומשתתפין בו הוא שתופי מבואות והוא העירוב שיעשוהו אנשי המבוי כדי שיהא מותר להם להשתמש מבית לבית בשבת כמו שיתבאר בעירובין ומברכין עליו הוא שיברכו עליו ברכת המזון ומזמנין עליו כשיהיו האוכלים שלשה כאשר בארנו בברכות ומפרישין ערום רצה לומר יוציא מה שצריך להוציא והוא תרומת מעשר ומעשר שני והוא ערום לפי שאינו חייב עליו ברכה ועל כן

מערבין בו הו אן יעמל בה עירובי חצירות ועירובי תחומין ומשתתפין בו הו שתופי מבואות והו אלעירוב אלדי יעמלון אהל אלדרב³⁴) ליגזו להם אלתצרף מן דאר אלי דאר פי אלסכת כמא יבין פי מסכת עירובין ומברכין עליו הו אן יבארך עליה ברכת המזון: ומזמנין עליו אדי כאנו אלאכלין³⁵) תלתה כמא ביינא פי ברכות³⁶): ומפרישין אותו ערום יריד בה אנה יכרג מנה אלשי אלדי יכרג אעני תרומת מעשר ומעשר שני והו

דמאי פרק א הלכה ד פרק ב הלכה א

עריאן לאנה לים ילומה עליה ברכה
ולדלך יברגה עריאן ולו לזמה ברכה עלי
אבראג חקוק אלדמאי מנה למא גאו לה
אן יבארך חתי יסתר נפסה ויגוז לה אן
יברג חקוק אלדמאי בין השמשות ולא
יגוז דלך פי אלטבל לאן בין השמשות
שך הל הו מן אלסבת או מן אלחול ולא
יגוז אבראג תרומה ומעשרות פי אלסבת
כמא תבין הדה אלמעאני בלהא פי
מואצעהא ולמא כאן אלאצל פי אלדמאי
מא דברת לך אנה יברג מנה מעשר שני
פקט ועלי אנא לא נעלם הל אברג מנה
מעשר ראשון או לם יברג פנתג מן דלך
הא אם הקדים מעשה שני לראשון אין
בכך כלום יעני³⁷) פי אלטבל אלחקיקי
אן אברג מעשר שני קבל מעשר ראשון
פקד תקן פלדאלך גאיו בשרט אן יחרו
אלמקאדיר מתאל דלך אן תכון מאיה
כיל מן קמח יברג תסעה³⁸) אביאל פי
אלאול ויקול הדי מעשר שני תם יברג
בעד דלך עשרה אביאל ויקול הדי מעשר
ראשון פאחפיך הדי אלמעני: וגרדי הו
אלחאיך: וסורק הו אלמשאט אלדי ימשט
אלצוף פאלוית אלדי ידהן בה אלחאיך
ידה יתלף פי³⁹) בדנה פלדלך חייב
בדמאי ואלדי ידהן בה משאט⁴⁰) אלצוף
יתלף פי אלצוף ולדלך צאר פטור מן
הדמאי ומעני פטור אנה לא ילומה אן
יברג מנה מעשר דמאי:

יפרישהו ערום ואילו נתחייב ברכה על
הפרשת תרומת דמאי ממנו לא הותר לו
לברך עד שינסה עצמו ומותר לו גם כן
להפריש תרומת דמאי בין השמשות ואינו
מותר לעשות כן בודאי מפני שבין
השמשות ספק אם הוא מן השבת או מן
החול ואינו מותר להפריש תרומה ומעשרות
בשבת כמו שיתבארו כל הענינים האלו
במקומם ובעבור שעיקר חובת דמאי מה
שזכרתי לך הוא שיוציאו מעשר שני
בלבד ואע"פ שאין אנו יודעין אם הוציאו
ממנו מעשר ראשון אם לאו למדנו
מהענין הזה שאם הקדים מעשר שני
לראשון אין בכך כלום ר"ל שבטבל
האמתי אם הוציא מעשר שני קודם מעשר
ראשון תקן אותו הלכך בזה מותר ובלבד
שישמור השיעורין והדמיון בזה כגון אם
היו מאה סאין חטים יוציא תשע סאין
תחילה ויאמר זה מעשר שני ואחר כך
יציא עשר סאין ויאמר זה מעשר ראשון
ועל כן שים לבך לשמור ענין זה וגרדי
הוא אורג וסורק הוא עושה הצמר במסרק
והשמן שיוסוך בו האורג ידו מאבדו
בגופו ולפיכך הוא חייב בדמאי ואשר
ימשה בו סורק הצמר הוא נאבד בצמר
ומפני זה פטור מן הדמאי וענין פטור
שלא יתחייב להוציא ממנו מעשר דמאי:

פ ר ק ש נ י .

א. ואלו דברים מתעשרין דמאי בכל מקום: הדבלה והתמרים והחרובין
והאורז והכמן האורז שבחוצה לארץ כל המשתמש ממנו פטור:

כבר הקדמנו בפרק הקודם לזה
שמכזיב ולהלן פטור מן הדמאי ואמר עתה
שאלו הדברים הנזכרים מחוייבים דיני
דמאי בכל מקום אחד שיהיו בארץ ישראל

קד תקדם לנא פי אלפרק אלדי קבל
הדיא אן מכזיב ולהלן פטור מן הדמאי פקאל
הנא אן הדי אלאשיא אלתי עדהנא
ילומהא אחכאם אלדמאי פי כל מוצע

שהחזיקו בה עולי בבל או בשאר הארצות ואין רצונו באלו המינים הנזכרים המין בלו אלא חלק ידוע מאותו המין שלא יגדל כמוהו אלא בזה החלק מארץ ישראל בלבד ועל כן יתחייב בו דמאי בכל מקום שהוא דבילת תאינים ידועה בתכלית המתיקות אי אפשר למצוא כמוה בשום פנים אלא בארץ ישראל הנזכר ומה שאמר אחר כך התמרים ר"ל מין התמרים הגסים לא ימצא כמותן בשום פנים אלא שם והחרובין מין ממיני החרוב שהם מיושרים ונאים מאד לא ימצא בהם אלא שם ואורו מין ממיני האורו לבן מאד לא ימצא כמוהו אלא שם וכמן שנגררו מיושרים מאד ואותו ר"ל באמרו הכמן ומה שאמר כל המשתמש ממנו פטור ר"ל כל מה שנעשה ממנו בין קודם שימרח בין לאחר שימרח פטור ולא נחוש שמא יתערב באורו של ארץ ישראל:

סוי כאנת פי ארץ ישראל שהחזיקו בה עולי בבל או פי סאיר אלבלאד¹ (4) ולים יריד בהרה אלאנאע אלתו ערד אלנוע כלה אלא צרב משאר אליה מן דלך אלנוע לא ינבת מתלה גיר פי ארץ ישראל תלך פקט ולדלך לום פיה אלדמאי פי כל מוצע ודבילה הי שריחה תין מעלומה פי נהאיה מן אלעסלוייה לא יוגד מתלהא בונה גיר פי ארץ ישראל אלמעיינה וקי איצא התמרים יריד בה נוע² (4) מן אלתמר פי נהאיה מן אלעצם לא יוגד מתלה גיר הנאך: והחרובין נוע מן אלכרוב פי נהאיה מן אלאסתקאמה מא כאן יוגד מתלה גיר הנאך: ואורו יריד בה איצא צרב מן אלארו פי נהאיה מן אלביאיין לא יוגד מתלה גיר הנאך: וכמן מעתדל אלחב גדא ואליה אשאר בקולה הכמן וקולה כל המשתמש ממנו פטור יריד בה כל מא יתצרף מנה סוי אכף מנה קודם שימרח או אחר שימרח

פטור ולים נקול איאך יתלט באורו של ארץ ישראל:

ב. המקבל עליו להיות נאמן מעשר את שהוא אוכל ואת שהוא מוכר ואת שהוא לוקח ואינו מתארח אצל עם הארץ ר' יהודה אומר המתארח אצל עם הארץ נאמן אמרו לו על עצמו אינו נאמן כיצד יהא נאמן על של אחרים:

ר"ל מי שירצה להיות נאמן על המעשרות ושנאמן בו כשיאמר זה מעושר או אינו מעושר ולא יהיו פירותיו דמאי והגיל עצמו במעשים אלו עד שיהיה נודע בהם ויצא לו שם ואז יהיה נאמן וענין אינו מתארח שלא יאכל וישתה אצלו ומה שאמר על עצמו אינו נאמן שאחר שאכל אצל עם הארץ ופירו' עם הארץ דמאי אינו נאמן שיאמר כי מה שאכלתי עמו היה מעושר מפני שהוא נוגע בעדותו ומאחר שאינו נאמן על מה

יריד בדלך מן אראד אן יכון מצדקא עלי אלמעשרות ונעמד עלי קולה הדי אלשי מעושר או גיר מעושר ולא תכון פירותיו דמאי פיאכף נפסה בהרה אלאפעאל חתי ישהר בהא ויכון מצדקא ומעני אינו מתארח אלא יתציף ענדה ויאכל וישרב ענדה וקולהם על עצמו אינו נאמן לאנה מנד אכל ענד עם הארץ ופירות עם הארץ דמאי לא יצדק פי קו' אן שי מעושר אכלת ענדה לאנה נוגע בעדותו פארא לס יצדק עלי מא יאכל

כ"ף נצדקה נחן עלי מא נאכל ונעמד עלי קולה אן הדי אלשי מעושר ואין הלכה כר' יהודה:
 שאכל היאך יהיה נאמן על מה שאנו אוכלין ונסמוך על דבריו נשיאמר זה מעושר ואין הלכה כרבי יהודה:

ג. המקבל עליו להיות חבר אינו מוכר לעם הארץ. לה ויבש ואינו לוקח ממנו לח ואינו מתארח אצל עם הארץ ולא מארחו אצלו בכסותו ר' יהודה אומר אף לא יגדל בהמה דקה ולא יהא פרוץ בנדרים ובשחוק ולא יהא מטמא למתים ומשמש בבית המדרש אמרו לו לא באו אלו לכלל:

חבר נקרא תלמיד חכם וכן יקראו לתלמידי חכמים חברים ואולם נקראו בזה השם לפי שיש חברה בין זה לזה והיא החברה האמתית כיון שהיא חברה לשם שמים ומה שאמר בכאן להיות חבר ר"ל שיהיה נאמן על הטומאה ועל הטהרה ואמרי' בגמרא בכורות הבא לקבל עליו דברי חברות צריך לקבל בפני שלשה חברים ותלמיד חכם אינו צריך בפני שלשה ולא עוד אלא שאחרים מקבלים לפניו ויעמד שלשים יום כדי שנבחנו תמיד ואז יהיה נאמן על טהרת משקו וכסותו כמו שיהיה נאמן תלמיד חכם ואמר כי הוא לא ימכור לעם הארץ לא פירות לחים ולא פירות יבשים שהרי הוא גורם להם טומאה מפני שעמי הארץ בחוקת טמאים כמו שיתבאר במקומות מן המשנה וזה סובר אסור לגרום טומאה לחולין שבארץ ישראל ואינו לוקח ממנו דבר לח מפני שהוא בחוקת טמא ולוקח ממנו כל דבר יבש כי האוכלין לא נטמאו אלא אחר הכשר באחד משבעת המשקים כמו שיתבאר במקום אחר והוא מה שאמר הכתוב וכי יתן מים על זרע והעיקר שיש אצלינו שנאמן עם הארץ לומר פירות אלו לא הוכשרו ובשביל זה הותר לקנות מהם הדבר היבש ולא מארחו בכסותו

חבר יסמון תלמיד חכמים וכדלך יסמון תלמידי חכמים חברים ואנמי סמוהם בהיא אלסם לכון צחבה בעצהם לבעין הי אלצחבה אלחקיקייה לאנהא פי אללה תעי' וקולה הני להיות חבר יריד בה אנה יצדק עלי אלטמאה ואלטהרה ונין גמר⁴²) בכורות הבא לקבל עליו דברי חברות צריך לקבל בפני שלשה חברים ותלמיד חכמים אינו צריך לקבל בפני שלשה ולא עוד אלא שאחרים מקבלין לפניו ויבקא תלתין יומא ונחן נמתחנה וחיניד נצדקה עלי טהארה משקו וכסותו כמא יצדק תלמיד חכמים פקאל אנה לא יביע מן עם ארץ לא רטב ולא יאבס לאנה יעריץ בה לאלנגאסה לכון עמי הארץ⁴³) בחוקת טמאים כמא יבין פי מואצע מן אלמשנה והיא יעתקד אסור לגרום טמאה לחולין שבארץ ישראל ולא ישתרי מנה שיא מאיעא לאנה בחוקת טמא וישתרי מנה אלשי אליאבס לאן אלאוכלים לא תנתגס אלא בעד הכשר באחד⁴⁴) שבעה משקין כמא יבין פי גיר היא אלמוצע ודלך לקולה תעי'⁴⁵) וכי יתן מים על זרע וכי ואלאצל ענדנא נאמן עם הארץ לומר פירות אלו לא הוכשרו פלהדי אלסבב גאו שרי אליאבס מנה ולא מארחו בכסותו ללא ינגסהא⁴⁶) כמא סיבין פי חגיגה וחראם ענדנא אן ירעי אלאנסאן⁴⁷) גנמה פי ארץ ישראל

לתסיבהא עלי אלאמלאך ואכלהא גצבא ולדלך צאר רועי בהמה דקה ענדנא פסולי עדות כמא יבין פי מוצעה⁴⁸): ומעני פרוץ בנדרים כתיב אלגדור פי מעריך אלאימאן ולו חבת קולה לאן מע כרתהא לא בד מן אלחנת ואין הלכה כרבי יהודה: השבועות אי אפשר שלא ישבע לשקר ואין הלכה כרבי יהודה:

ד. הנחתומין לא חייבו אותם חכמים להפריש אלא כדי תרומת מעשר וחלה. החנננים אינן רשאין למכור את הדמאי כל המשפיעין במדה גסה רשאין למכור את הדמאי ואלו הן המשפיעין במדה גסה כגון הסיטונות ומוכרי תבואה:

הנחתומין הם אלכבאזין ולם ילזמוהם אן יברגו מן אלדמאי מעשר שני כחם אלדמאי עלי מא ביינא וכפף עליהם בהדי אלמעני לבון אלמחתסבין יחתסבון עליהם דאימא ויסערו⁴⁹) עליהם וילזמונהם סומא מעלומא וחנננים הם אצחאב אלהואנית חרם עליהם ביע אלדמאי לשרא אלאטפאל אלאצגאר מנהם והם לם יחסנון אכראג חקוק אלדמאי ולא ידרון דלך פיאכלונה טבל ומשפיעין הם אלדי יפיצון פי אלאכיאל ומדה גסה כיל כביר פאכחנא להם ביע אלדמאי לאנהם יביעון בכיל כביר ויעבון עלי ראם אלכיל ויזידון פיה פיאחמל אלמשתרי אכתר מן חקה פגעל אכראג חקוק דלך אלדמאי עלי אלמשתרי לא עלי אלכאיע וסיטונות גמע סיטון והו אלדי יביע אלאטעמא אלכתירה בכיל כביר:

נחתומין הן האופין לא חייבו אותם להוציא מן הדמאי מעשר שני כדין הדמאי על פי אשר בארנו והקלו עליהם בדבר זה מפני שהשוטרים הממונים עליהם נוגשים אותם תמיד ונוזרים עליהם גזירות וכופים אותם למכור בדמים ידועים והחנננים הם בעלי חניות אסור להם מכירת הדמאי מפני שיקנו הנערים הקטנים מהם והם אינם בקיאים להוציא ממנו הדמאי ולא יודעים זה ולפי זה יאכלוה טבל ופירושו משפיעים המוסיפים על המדות ומדה גסה היא מדה גדולה והתירנו להם למכור הדמאי מפני שהם מוכרין במדה גסה וגודשין על המדה ויוסיפו בו ויקח הקונה יותר מן הראוי לו ועל כן שם הפרשת מתנות הדמאי על הקונה ולא על המוכר וסיטונות הוא קיבוץ סיטון והוא המוכר מאכלים רבים במדה גסה:

ה. רבי מאיר אומר את שדרכו למדוד בגסה ומדדו בדקה טפלה דקה לגסה איזו היא מדה גסה ביבש שלשת קבין ובלח דיגרי: ר' יוסי אומר סלי תאנים וסלי עגבים וקופות של ירק כל זמן שהוא מוכרן אבסרה פטור:

אמרו בגמרא מדה דקה הואיל
והמוכר משתכר הוא מפריש מדה גסה
הואיל והלוקח משתכר הוא מפריש
וכבר בארנו זה בהלכה הקודמת לזאת
והמחלוקת בין רבי מאיר וחכמים כי רבי
מאיר יאמר כל הדברים שדרך בני אדם
למכור במדה גסה מותר לו למוכרן דמאי
כמו שאמרנו ואם ימוד אותם במדה קטנה
אין אנו חוששין בזה אבל מותר למוכרן
כמו כן דמאי ומה שהוא מודר במדה
קטנה טפלה היא המדה הדקה לגסה וזהו
ענין שאמר טפילה דקה לגסה ואם הדבר
הנמכר ממה שדרך בני אדם למדוד אותם
במדה דקה שאינו מותר למוכרו דמאי
כמו שאמרנו לא יהיה מותר לו מכירתו
דמאי ואפילו למדוד אותו מדידה גסה
שרבי מאיר הולך אחר הדבר הנמכר
וחכמים הולכים אחר המדות ואומרים
שאם מכר במדה גסה ואפילו מה שמנהג
בני אדם למוכרו במדה קטנה פטור הוא
וכבר בארנו שיעור קב בסוף פיאה שהוא
ששית סאה ומה שאמר ובלח דינר ר"ל
מדה אשר תכיל מה ששוה דינר מהדבר
המדוד בה וכבר ביארנו שיעור הדינר
שהוא ששה זווים כסף ומשקל כל זוו
ט"ז שעורים וכן אמרו בגמרא נתנו
דמים ללח ולא נתנו שיעור ללח מוכרן
אכסרה פירוש שאם מכרו בלא מדה
ובלא משקל ובלא מנין הוא דומה למוכר
בגסה ואין הלכה כרבי מאיר ולא
כרבי יוסי:

קאלו פי אלתלמוד⁵¹) מדה דקה
הואיל והמוכר משתכר הוא מפריש וקד
ביינא דלך פי אלהלכה אלתו קבל הדין
ואלאכתלאף בין רבי מאיר וחכמים אן
ר' מאיר יקול אן אלאשיא אלתו מן
שאן אלנאם אן יכילוהא בכיל כביר
פיגו⁵²) לה ביעהא דמאי כמא קלנא אן
כילהא⁵³) בכיל צניר מא⁵⁴) עלינא מן
דלך בל גאזו לה אן יביעהא איצא דמאי
ותכילה להא בכיל צניר תאבע הו אלכיל
אלצניר לאלכביר והדי הו מעני קולה
טפלה דקה לגסה: ואן כאן אלשי אלמביע
ממן⁵⁵) שאן אלנאם אן יכילוה בכיל
צניר אלדי לא יחל לה ביעה דמאי כמא
קלנא פלא יחל לה איצא ביעה דמאי
ולו כילה בכיל כביר פיראעי ר' מאיר
נוע אלשי אלמביע ואלחכמים יראעון
אלאביאל ויקולון אנה אדי באע בכיל כביר
ולו מא מן שאן אלנאם אן יביעה
באלצניר פהו פטור וקד ביינא מקדאר
אלקב פי אר מסכת פיאה אנה סדס
אלסאה וקולה ובלח דינר יריד בה
כיל⁵⁶) יחמל מא יסוי דינר מן דלך
אלשי אלמכיל וקד ביינא מקדאר אלדינר
אנה סתה דראהם פצה פי וון כל דרהם
סתה⁵⁷) עשר חבה שיעיר וכדא קאלו פי
אלתלמוד⁵⁸) נתנו דמים ללח ולא נתנו
שיעור ללח: מוכרן אכסרה גואף מענאה
אנה אדי באעהא דון כיל דון וון ולא
עדר פהו שבה מוכר בגסה ואין הלכה
כר' מאיר ולא כר' יוסי:

פ ר ק ש ל י ש י

א. מאכילין את העניים ומאכילין את האכסניא דמאי רבן גמליאל היה
מאכיל את פועליו דמאי גבאי צדקה בית שמאי אומרין נותנין את
המעושר לשאינו מעושר ואת שאינו מעושר למעושר⁵⁹) נמצאו כל אדם

אוכלין מתוקן וחכמים אומרים גובין סתם ומחלקין סתם והרוצה לתקן יתקן:

מותר לעניים אכילת דמאי להקל על מי שנותן להם צדקה כדי שינקל לו זה ואכסניא הם האורחים ונעשה זה לחוק מצות האכסניא בדתינו כדי להקל על בעלי האכסניא ומה שאמרו והרוצה לתקן יתקן ר"ל מי שירצה לתקן הדבר שנתנו לו ולהוציא מתנות הדמאי ממנו יעשה ואולי יקשה עליך ותאמר אחר שהתרנו לעניים אכילת דמאי מפני מה נאמר בלוקחי הצדקה הרוצה לתקן יתקן והוא עני זה לא יקשה עליך לפי שתכלית מה שהתרנו לעניים לאכול דמאי הוא כשינתן להם אכילה אחת בשביל הטעם שזכרנו אבל כשיחלקו עליהם הקופה ונפל לכל אחד מהם חלק טוב ובא ברשותו נתחייב להוציא ממנה חיובי דמאי הלא תראה שאמר מאכילין את העניים ולא אמר אוכלין העניים והלכה בחכמים ואין הלכה כרבן גמליאל:

אביה לאלעניים אכל אלדמאי תנפסא עלי אלדי יתצדק עליהם ליסהל עליה דלך ואכסניא הם אלאציאף ופעל איצא דלך לתאכיד אלתצייף פי שרועתנא פסהל עלי אלנאם דלך וקולהם הרוצה לתקן יתקן יעני מן אראד אן יצלה אלשי אלדי אעטי לה ויכרג מנה חקוק אלדמאי פליפעל ולעל ישכל עליך ותקול אד ואבחנא לאלעניים אכל אלדמאי פלאי שי נקול פי אלדין יאכדון אלצדקה והרוצה לתקן יתקן והו עני דלך לים בצעב לאן גאיא מא אבחנא לאלעניים אן יאכלו אלדמאי חין יעטי להם אכלא ואחדא לאלעלא אלתי דכרנא אמא אדי קסמת עליהם אלקופה לכל ואחד מנהם נו צאלח ואחאזה⁶⁰) פילומה אן יכרג מנה חקוק אלדמאי אלי תתחרי קו מאכילין את העניים דמאי ולם יקול אוכלין העניים דמאי והלכ' כחכמי ואין הלכ' כרבן גמליאל:

ב. הרוצה לחזום עלי ירק להקל ממשאו לא ישליך עד שיעשר הלוקח ירק מן השוק ונמלך להחזיר לא יחזיר עד שיעשר שאינו מחוסר אלא מנין היה עומד ולוקח וראה טוען אחר יפה ממנו מותר להחזיר מפני שלא משך:

לחזום לנרות עלי הירקות וישליכם כדי להקל משאו לא ישליכם עד שיוציא מהם מעשר כדי שלא יתן מכשול לפני אחרים והלוקח ירק מן השוק הוא כשיקנה הירקות והתנה עם המוכר כך וכך אגודות בדמים ידועים ונטל כל האגודות למנות מהן מה שצריך לו ואחר כך נמלך בקנין וימדיב עמו אין לו להחזיר הירקות שלקח עד שיוציא מהם מעשר ויתן לו דמיו כי אחרי שבאו לידו כבר

לחזום עלי ירק ליקטע אוראק בצרה וירמיהא ליכפף אלחמל פלא ירמיהא חתי יכרג מנהא אלמעשר ללא יעמל מכשול לגירה והלוקח ירק מן השוק הו אן ישתרי אלצרה ויתפק מע אלבאייע כדא וכדא קבצה בתמן מעלום תם יחיו גמלא קבין ליעד מנהא מא יגב לה תם ארתאי פי אלשרא ותקאול מעה פלא ירד לה אלצרה אלתי אחאו חתי יכרג מנהא אלמעשר ויעטיה תמנה לאנה מנר

זכה בהם ואע"פ שלא מנה האגודות לא חסר לו אלא הספירה ודבר זה אינו מפסיד המכירה והקנין וזהו מה שאמר שאינו מחוסר אלא מנין היה עומד ולוקח ר"ל שקנה ולא נטל אותם בידו אבל היה המוכר מונה ומיחד אותם לקונה ועוד יתבאר זה במקומו שאין המטלטלין נקנין בנתינת ממון בלא משיכה אבל עיקר זכותם במשיכה ופירוש נמלך חזר בעצמו תרנום איעצך אימלכינך וטוען הוא המשווי והיא מלה עברית טענו בעירכם אבל לחוום היא מלה שאינה ידועה באשר נמצא בדינו מלשון הקדש ולא נמצא לה שורש בתרנום:

אחאז מלך ועלי אנה לם יעד אלקבין פמא נקצה גיר אלעדד ודלך ממא לא יפסד אלביע ואלשרא והדי הו מעני קו שאינו מחוסר אלא מנין: היה עומד ולוקח יעני אנה אשתרי ולם יהו בל אלבאיע הו אלדי כאן יעד ויעול לאלמשתרי וסיבין לך פי מוצעה⁶¹ אן אלמטלטלין לא תמלך באלשרי ודפע אלתמן דון אחאזה ואנמא אצל מלכהא באלמשיכה ושרח נמלך ארתאי⁶² תרגי איעצך⁶³ אמלכינך: וטוען הו אלחמל והי לגה עבראנייה⁶⁴ טענו את בעירכם ואמא לחוום פהי לגה גיר משהורה פי מא ענדנא מן אלעבראנייה ולא ונדת להא אשתקאק מן⁶⁵ אלסריאני:

ג. המוצא פירות בדרך ונטלן לאכלן ונמלך להצניע לא יצניע עד שיעשר ואם מתחלה נטלן בשביל שלא יאבדו פטור וכל דבר שאין אדם רשאי למכרו בדמאי כך לא ישלח לחבירו דמאי ר' יוסי מתיר בודאי ובלבד שיודיענו:

להצניע לשמור ולגנוז וזאת המלה מצויה בלשון הקדש והצנע לכת עם אלהיך ואם נטלן בשביל שלא יאבדו פטור מלעשר לפי שאינו נוטל אותם לעצמו אלא הוא כמו שיציל מיד הגנים ומיד הדליקה לזולתו ורבי יוסי מתיר בודאי ר"ל כי הוא מתיר לו לשלוח טבל ולהודיע למי שישלחנו שהוא טבל ואינו חושש רבי יוסי שמא אם נתיר לו זה ישלח לו ולא יודיענו ואין הלכה כר' יוסי:

להצניע ליעון וידבר והי לגה עבראנייה⁶⁶ והצנע לכת עם אלהיך ואם נטלן בשביל שלא יאבדו פטור מלעשר לאנה לם יתמלכהא לנפסה ואנמא הו שבה מציל מיד הגנים והדליקה לגירה ור' יוסי מתיר בודאי יעני אנה יגז לה אן ירסל אלטבל ויערף אלדי ירסלה לה אנה טבל ולא יתקי ר' יוסי איאך אן אבהנא דלך ירסל ולא יערף ואין הלכה כר' יוסי:

ד. המוליך חמיו לטוחן כותי או לטוחן עם הארץ כחזקתן למעשרות ולשביעית: ולטוחן הנכרי דמאי: המפקיד פירותיו אצל הכותי ואצל עם הארץ כחזקתן למעשרות ולשביעית אצל הנכרי כפירותיו ר' שמעון אומר דמאי:

קד ביינא פי מסכת ברכות⁶⁷ אן כבד בארנו במסכת ברכות כי כל כבד מא תרי פרק פי אלמשנה בין כותי מה שתראה במשנה הפרש בין כותי

ונכרי אנמא כאן דלך פי מא מצא וקו' כחוקתן למעשרות ולשביעית יעני אנה לא יתהמה אנה בדלהא בל הי עלי מא כאנת עליה ואן חמלהא לטוחן נכרי פהי דמאי ודלך אן אלטחאן תנתמע ענדה קפף אלקמח פקר רבמא בדלהא בפירות ישראל אחר אלתי תלזמהא אלמעשרות פלדלך תכון דמאי ואדא אודע פירות אצל הנכרי נקול אנה בדלהא בשויה פלדלך הי כפירותיו אעני כפירות הנכרי ולא ילזמהא שי ור' שמעון יקול ולעל ישראל אחר הפקיד אצלו ובדל הדיה בתלך פתכון איצא דמאי ואין הלכה כר' שמעון:

לנכרי היה כן בזמן שעבר ומה שאמר כחוקתן למעשרות ולשביעית רצה לומר שאין לו לחשוד אותו שהחליף אותם אבל הם כאשר היו בתחילה ואם יוליכו לטוחן נכרי הם דמאי וזה לפי שהטוחן יתקבצו אליו קופות של חטה ואפשר שיחליפם בפירות ישראל אחר שהם מחוייבות במעשרות ועל כן יהיו דמאי וכשיפקיד פירות אצל הנכרי נאמר שהחליפם בשלו ועל כן הם כפירותיו ר"ל כפירות הנכרי ואינם מחוייבין כלום ורבי שמעון אומר אולי ישראל אחר הפקיד אצלו והחליפם בהם ויהיו גם כן דמאי ואין הלכה כרבי שמעון:

ה. הנותן לפנדקית מעשר את שהוא נותן לה ואת שהוא נוטל ממנה מפני שהיא חשודה לחלף אמר ר' יוסי אין אנו אחראין לרמאין אינו מעשר אלא מה שהוא נוטל ממנה בלבד:

אין אנו אחראים לרמאים ר"ל אין עלינו אחריות הרמאין שנאמר שלא יתן לה אלא דבר מעושר כדי שאם תחליפהו לא יהיה לה בו מכשול ותאכלהו מעושר פונדקית היא בעלת הפונדק ומנהג הסוחרים לתת לה הקמח והבשר והיא תבשל לכל אחד מהם תבשילו ותאפה לו את לחמו ואין הלכה כרבי יוסי:

אין אנו אחראין לרמאין לים עלינא דרך אלמתאבתין חתי נקול לא יעטי להא אלא מא קד אכרג מנה אלמעשרות כי אדי בדלתה לא יבון בדלך מכשול להא בל תאכלה מעושר ופונדקית הי אלקאימה פי אלפונדק ומן שאן אלתנאר⁶⁸) יעטונהא אלדקיק ואללחם תשבך⁶⁹) לכל ואחד מנהם טעאמה⁷⁰) ותכבו לה כבוה ואין הלכה כר' יוסי:

ו. הנותן לחמותו מעשר את שהוא נותן לה ואת שהוא נוטל ממנה מפני שהיא חשודה לחלף את המתקלקל אמר ר' יהודה רוצה היא אשה בתקנת בתה ובושה מחתנה ומודה ר' יהודה בנותן לחמותו שביעית שאינה חשודה להאכיל את בתה שביעית:

מתקלקל נפסד ונשחת ר"ל כשישחת לה תבשיל או לחם תקח היא זה הנשחת לעצמה ותחליפנו באחר טוב ממנו ורבי יהודה אינו חולק על מה שהוקדם אבל

חשודה מתהמה ומתקלקל אלפסאד⁷¹) יעני אדא פסד להא טעאם או כבו אכדת הי דלך אלפאסד לנפסהא ובדלתה בשי אכר אחסן מנה ור' יהודה לים כלאמה

מבאלף למא תקדם ואנמא הו מביין לעלה אלכלאם אלמתקדם דלילך עלי דלך קולה אמר ר' יהודה ולם יקול ר' יהודה אומר פיבון תקדיר הוה אלמשנה הכדי מפני שהיא חשודה לחלף את המתקלקל אמר ר' יהודה מה טעם מפני שהאשה רוצה בתקנת בתה ובנושה מחתנה פלדלך תברל לה מא פסד חתי יסתקים חאל בנתהא וכלאם ר' יהודה הני מבאלף לבלאם ר' יוסי אלמתקדם לאן ר' יהודה קאל מעשר את שהוא נותן לה לאנה יראעי אלא יסבב להא מכשול ור' יוסי יקול אין אנו אחראין לרמאין פקאל אן ר' יהודה מודה לרבי יוסי פי פירות שביעית אעני אנה יגוז לה אן יעטי לחמאתה פירות שביעית לתטבנהא לה ולא נקול איאך נעריץ להא מכשול לאנהא תאנדהא ותברלהא אדי פסדת ותאכלהא עלי גיר מא תוכל פירות שביעית לאן לים הי ענר ר' יהודה מתהמה לתתעד⁷²) עלי פירות שביעית לאנה דבר חמור וכאן אלנאם יגתנבה⁷³) בתירא פלא תטעם לאהל ביתה פירות שביעית בגיר קדושת שביעית בל אלדי יעטיהא מן פירות שביעית תרד לה ולו פסד והלכה בר' יהודה⁷⁴) פי אלקולין גמיעא לאן אלהכמים מקרון לה:

הוא מכאר טעם המאמר המוקדם וראיה לך על זה מה שאמר אמר רבי יהודה ולא אמר רבי יהודה אומר ויהיה תקון דבר המשנה כך מפני שהיא חשודה לחלף את המתקלקל אמר רבי יהודה מה טעם מפני שהאשה רוצה בתקנת בתה ובנושה מחתנה ועל כן החליפה לו מה שנשחת כדי לתקן עניני בתה ורבי יהודה חולק במה שאמר בכאן על דברי רבי יוסי שהקדמנו כי רבי יהודה אומר מעשר זה שהוא נותן לה כי הוא שומר שלא יגרום לה מכשול ורבי יוסי אומר אין אנו אחראים לרמאים ולפיכך אמר שרבי יהודה מודה לרבי יוסי בפירות שביעית רצה לומר שהותר לו לתן לחמותו פירות שביעית שתבשל לו ולא נחוש שנגרום לה מכשול שמא תקחם ותחליף הנשחת ותאכלם שלא בקדושת שביעית שאינה לדעת רבי יהודה חשודה לעבור עבירה בפירות שביעית מפני שהוא דבר חמור והיו נוהרים בו מאד לפיכך אינה מאכילה לאנשי ביתה פירות שביעית שלא בקדושת שביעית אבל נאמר מה שנתן לה מפירות שביעית תחזיר ואפילו יהיה נפסד והלכה כרבי יהודה בשני המאמרים שהכמים מודים לו:

פרק רביעי.

א. הלוקח פירות ממי שאינו נאמן על המעשרות ושכח לעשרן שואל⁷⁵) לו בשבת ואוכל על פיו חשיבה מוצאי שבת לא יאכל עד שיעשר לא מצאו אמר לו אחד ממי שאינו נאמן על המעשרות מעושרין הן אוכל על פיו חשיבה מוצאי שבת לא יאכל עד שיעשר:

אמרו בגמרא שהטעם בענין שהוא נאמן בשבת לפי שאימת שבת עליו רצה לומר שעמי הארץ הוא חמור בעיניהם לעשות עבירה ביום שבת מפני כבוד

קאלו פי אלתלמוד⁷⁶) פי עלה כונה מצדקא יום אלסבת אימת שבת עליו ירדו⁷⁷) בדלך אן עמי הארץ יסתעצמן אלעציאן פי יום אלסבת מן תעצים

היום לפיכך לא ישקר וחשכה מוצאי שבת ר"ל ליל ראשון אחר צאת הכוכבים אבל בין השמשות דמוצאי שבת אוכל על פיו מפני שלא נגמר היום ומה שאמר בכאן מעשר רצה לומר תרומת מעשר ומעשר שני המחוייבים לדמאי כמו שבארנו ולא השמיענו הסיפא והוא מה שאמר אמר לו אחד ממי שאינו נאמן וכו' אלא מפני שהעיקר אצלנו אין אדם חוטא ולא לו והיה עולה על דעתנו שהוא יכול להאמינו אפי' ביום חול ואוכל על פיו אע"פ שהוא אינו נאמן כיון שהעדות אינו לעצמו אלא לאחר על כן מודיענו שהוא אינו נאמן אלא בשבת בלבד כמו שביארנו:

אלנהאר פלא יכרבה וחשיכה מוצאי שבת יריר בה לילה אלאחר בעד זרונג אלכואכב אמא בין השמשות דמוצאי שבת אוכל על פיו לאנה לס ינסלך⁷⁷) אלנהאר: וקולה הנא מעשר יריר בה תרומת מעשר ומעשר שני אללאומה לאלדמאי כמא אצלנא ואנמי⁷⁸) אסמענא אלפצל אלתאני והו קו' אמר לו אחד ממי שאינו נאמן וכו' לאן אלאצל ענדנא אין אדם חוטא ולא לו פכאן יקום בבאלנא אנה יצדקה ולו פי האל אלחול ואוכל על פיו ועלי אנה גיר נאמן אף ואלשהארד' ליסת לה אלא לגירה פאעלמנא אנה גיר מצדק אלא פי אלסבת פקט כמי ביינא:

ב. תרומת מעשר⁷⁹) שחזרה למקומה ר' שמעון השזורי אומר אף בחול שואלו ואוכל על פיו:

העקר בדינו שתרומת מעשר של דמאי אע"פ שהוא ספק כשתערב בפירות מתוקני' נדמעו ודין המדומע יתבאר לך אחר זה ואמר שאם הפריש עם הארץ תרומת מעשר של דמאי לפנינו ואחר כך חזרה למקומה ונתערב הכל נעשה הכל מדומע וכשנשאלהו אחר כך ואמר חזרתי והפרשתי אותו והוצאתיהו והתקנתי זה שהיה מדומע אומר רבי שמעון שזורי שהוא נאמן אפילו בחול כי הוא אומר כשם שאימת שבת על עם הארץ כך אימת מדומע עליו ולא יתיר לנפשו אכילתו אחרי אשר נתערבה בו תרומה עד שיתקנהו וחכמים אינם מודים לזה ואומרים שאינו נאמן בחול בשום פנים ואפי' במדומע והלכה כרבי שמעון שזורי:

אלאצל ענדנא אן תרומת מעשר של דמאי מע כונהא שך פהי אדי וקעת פי פירות מתוקנים נדמעו⁸⁰) וחכם אלמדומע סיבין לך פי מא בעד פקאל⁸¹) אן אדי כאן עם ארץ קד אכרג תרומת מעשר של דמאי בחצרתנא תם רנעת אלי מוצעהא ואכתלט אלגמיע פצאר אלכל מדומע תם סאלנאה בעד דלך פקאל רנעת ואכרנתהא ואצלחת היא אלדי כאן מדומע יקול ר' שמעון שזורי אנה מצדק אפילו בחול לאנה יקול כשם שאימת שבת על עם הארץ כך אימת מדומע עליו ולא יסתגים אכלה בעד אן אכתלט פיה אלתרומה חתי יצלחה ואלחכמים לא יקולון בדלך כל אנה גיר מצדק בחול כונה ולו פי אלמדומע והלכה כר' שמעון שזורי:

ג. המדיר את חבירו שיאכל אצלו והוא אינו מאמינו על המעשרות אוכל עמו שבת ראשונה אע"פ שאינו מאמינו על המעשרות ובלבד

שיאמר לו מעושרין הן לשבת שניה אע"פ שנדר ממנו הניה לא יאכל
עד שיעשר:

המדיר את חבירו ר"ל הנשבע על
חבירו ושבת ראשונה השבת הראשונה
שיקראוהו לאכול עמו והתרנו זה מפני דרכי
שלום ומה שאמר אע"פ שנדר הימנו
הנייה ר"ל אע"פ שהכביד עליו בשבועות
ונשבע שלא יהנה ממנו אם לא יאכל
אצלו ורצונו לעשות כן לחוק החברה
ולהרחיק האיבה שתפול ביניהם אם לא
יאכל עמו אף על פי כן אינו רשאי
לאכול עמו עד שיעשר הוא בעצמו או
יעשרו לפניו:

המדיר את חבירו מן יחלף עלי
צאחבה ושבת ראשונה אול סבת
אסתדעאה פיה ואכחנא דלך מפני דרכי
שלום וקולה אף על פי שנדר ממנו הניה
יעני ולו וכד עליה פי אלאימאן וחלף
אנה לא יסתנפע בה אן לם יאכל ענדה
פלא⁸²) סביל אלי דלך אלדי ינבי⁸³)
דלך עלי⁸⁴) תאכיד אלהאל וחדות
אלעדאוה אן לם יאכל ענדה פלא סביל
אלי דלך חתי יכרג הו נפסה אלמעשרות
או תכרג אמאמה:

ד. ר' אליעזר אומר אין אדם צריך לקרות שם על מעשר עני של דמאי
וחכמים אומרים קורא שם ואינו צריך להפריש:

כבר בארנו שדמאי אינו חייב להוציא
ממנו מעשר עני בשנים שמפרישין
מעשר עני במקום מעשר שני וזהו בשנה
השלישית מן השמיטה והששית כמו
שיתבאר וכאלו השנים אין מפרישין
מן הדמאי אלא תרומת מעשר בלבד
לפי אומר רבי אליעזר אחר שלא יפרישו
מעשר עני לא יקרא לו שם וחכמים
אומרים יקרא לו שם והוא שיאמר אחר
שיפריש תרומת מעשר עשירית מה
שנשאר הוא מעשר עני ולא יפרישהו
ודעת חכמים בזה כדי שיתקיים מעשר
שני המחוייב לדמאי וידע שצריך על כל
פנים להוציאו אחר תרומת מעשר לפי
שמעשר עני הוא במקום מעשר שני
כמו שיתבאר ואין הלכה כרבי אליעזר:

קד ביינא אן אלדמאי לא ילום אן
יכרג מנה מעשר עני פי אלסנין אלדי⁸⁵)
יכרג פיהא מעשר עני בדל מעשר שני
ודלך פי אלתאלתה⁸⁵) מן אלשמטה
ואלסאדסה⁸⁵) כמא סיבין פפי הדה
אלסנין אנמי יכרג מן אלדמאי תרומת
מעשר פקט פקאל ר' אליעזר אד ולא
יכרג מעשר עני לא יסמיה ואלחכמים
יקולון יסמיה ודלך באן יקול בעד אנראנה
תרומת מעשר עשר מא בקי מעשר עני
ולא יכרגה ואנמא ילזמון אלחכמים דלך
ליתבת מעשר שני אללאזם לאלדמאי
ויעלם אנה לא בר מן אנראנה בעד
תרומת מעשר לאן מעשר עני אנמי הו
עוץ מן מעשר שני כמא סיבין ואין
הלכה כרבי אליעזר:

ה. מי שקרא שם לתרומת מעשר של דמאי או למעשר עני של דמאי
לא יטלם בשבת אם היה כהן או עני למודים לאכול אצלו יבואו
ויאכלו ובלבד שיודיעם:

ענין קרא שם שיקרא לו שם
 וירשום אותו ויאמר בדרך המשל תרומת
 מעשר המחוייבת לזה הצבור מן התאנים
 יהיו אלו הגרעינים וסימן עליו אך לא
 יפרישם מכלל התאנים על כן אמר אף
 על פי שהם ידועים לא יטלם בשבת
 ובארו בגמרא שענין מה שאמר לא יטלם
 הוא לא יתנם וכאילו אמר לא יטלם
 לנתינה מפני שאסור לתת המתנות
 בשבת ופי' למודין רגילין ומה שאמר
 ובלבד שיודיעם שיאמר להם זה שאני
 מאכיל אתכם הוא תרומת מעשר או
 מעשר עני שאם לא יודיעם יחשבו
 שמאכילם דרך נדבה ויהיה כמי שמאכיל
 תרומה ומעשרות לאורחיו או עושה מהן
 צרכיו:

מעני קרא שם אנה סמאהא וחדרהא
 וקאל מתלא תרומת מעשר אללאומה
 להיא אלכדם מן אלתין הי היה אלהבאת
 ואשאר אליהא וערפהא גיר אנה לם
 יעולהא מן גמלה אלתין פקאל אן מע
 כונהא מעלומה לא יטלם בשבת וביינו
 פי אלתלמוד⁸⁶) אן מעני קולה לא יטלם
 לא יתנם כאנה קאל לא יטלם לנתינה
 לאן יחרם אעטי אלמתנות בשבת ושרה
 למודים מעתאדין⁸⁷) וקולה ובלבד
 שיודיעם הו אן יערפחם אן היא אלדי
 נשיר עליכם באבלה הו תרומת מעשר
 או מעשר עני לאנה אן לם יערפחם
 יצנון אנה ישעמהם מכארמה ויבון כמן
 אכף תרומה ומעשרות ואצאף בהא אציאף
 או צרפהא פי מנאפעה:

ו. האומר למי שאינו נאמן על המעשרות קח לי ממי שהוא נאמן וממי
 שהוא מעשר אינו נאמן מאיש פלוני הרי זה נאמן הלך ליקח לו ממנו
 אמר לא מצאתיו ולקחתי לך מאחר שהוא נאמן אינו נאמן:

מה שאמר נאמן אינו רוצה לומר
 נאמן על המעשרות לפי שהוא המעשר
 אבל פירוש נאמן הוא איש נאמן על
 טומאה וטהרה שאינו מאכיל אסור ולא
 טמא והטעם שהוא נאמן באמרו מפלוני
 קח לי כי בודאי אינו לוקח מאחר לפי
 שהוא מתירא שמא ישאל האיש ההוא
 ויאמר לו אם בא אליך פלוני אם לא:

קולה נאמן⁸⁸) ומעשר לים יריד בה
 נאמן על המעשרות לאן הו אלמעשר
 ואנמי מעני נאמן הנא הו רגל מצדק עלי
 אלטמאה ואלטהרה לא ישעם הראמא
 ולא ננאסא ואנמי צאר מצדקא פי קולה
 מן פלאן כף לי לאנה לא יאכף מן גירה
 בשייתה אן יסאל דלך אלשבץ ויקול לה
 נאך פלאן או לא:

ז. הנכנס לעיר ואינו מכיר אדם שם ואמר מי כאן נאמן ומי כאן מעשר
 אמר לו אחד אני אינו נאמן איש פלוני הרי זה נאמן הלך ולקח
 ממנו אמר לו מי כאן מוכר ישן אמר לו מי ששלחך אצלי אע"פ שהן
 כגומלין זה את זה הרי אלו נאמנין:

העיקר אצלנו אין אדם חוטא ולא
 לו ולפיכך לא ישלחו לאיש שאינו
 נאמן מפני שאין לו בזה הנאה קרובה

אלאצל ענדנא אין אדם חוטא ולא
 לו פלים יחילה עלי רגל גיר מותוק אף
 לים לה פי דלך פאידה קריבה האצלה

והדי כלה תכפוף עליה לכונה גריבא גיר עארף באהל אלמדינה:
מיד וכל זה כדי להקל עליו מפני שהוא גר ואינו מכיר אנשי המדינה:

ה. החמרים שנכנסו לעיר אמר אחד מהן שלי חדש ושל חבירי ישן שלי אינו מתוקן ושל חבירי מתוקן אינן נאמנין ר' יהודה אומר נאמנין:

מתוקן מצלוח⁸⁹) יעני קד אכרנת מנה אלמעשרות לא יצדק ועלי אנה יוכי גירה לאנא נתהמהם באלשרכה ואלתואטי פי מא סאקו אלי אלמדינה ור' יהודה יקול נצדקהם פי דלך לתמתאר אלמדן ותכתר פיהא אלפואכה ואלמשרובאת וסאיר אלאטעמה ואין הלכה כרבי יהודה:
מתוקן רוצה לומר כבר הוציאו ממנו המעשרות אינו נאמן ואף על פי שהוא מהנה לוולתו מפני שאנו חושדין שהם גומלים זה לזה והסכימו ביניהם במה שהביאו למדינה ורבי יהודה אומר שהם נאמנים בזה הענין כדי שיביאו הפירות למדינות ויהיה נמצא בהם הפירות והמשקין ושאר המאכלים לרוב ואין הלכה כרבי יהודה:

פרק חמישי.

א. הלוקח מן הנחתום כיצד הוא מעשר נוטל כדי תרומת מעשר וחלה ואומר אחד ממאה ממה שיש כאן הרי בצד זה מעשר ושאר מעשר⁹⁰) סמוך לו זה שעשיתי מעשר עשוי תרומת מעשר עליו והשאר חלה ומעשר שני בצפונה או בדרומו ומחולל על המעות:

אעלם אן אלדי ישתרי מן אלנחתום והו אלכבאו אנמי הו דמאי וקד ביינא פי אול אלמסכתא אן אלדמאי אנמי יכרג מנה תרומת מעשר והו גו מן מאיה ומעשר שני וכלך אן כאן כבו תלומה אלחלה ולא יכרג מנה מעשר ראשון וכיינא עלה דלך ותרומת מעשר לא ימכן אכראנהא קבל אלמעשר אלדי הי לה תרומה והוא מעשר ראשון כמה ביינא פי ברכות⁹¹) ואנמי אלתבה אן יכרג מעשר ראשון תם יכרג מנה עשרה והו תרומת מעשר כמה קאל אללה מעשר מן המעשר פלהדי אלסבב אלתנינא להדי אלעמל אלדי דכר ודלך אן מן אשתרי כבוה מתלא מן אלכבאו פיקטע מנהא

דע שהלוקח מן הנחתום הוא דמאי וכבר בארנו בתחילת המסכתא שמפרישין מן הדמאי תרומת מעשר והוא חלק ממאה ומעשר שני ואם יהיה לחם יתחייב בחלה ולא יפריש ממנו מעשר ראשון וכבר בארנו הטעם ותרומת מעשר אי אפשר להפרישה קודם המעשר שהיא לו תרומה והוא מעשר ראשון כאשר בארנו בברכות אבל הסדר להוציא מעשר ראשון ואחר כך יוציא ממנו עשיריתו והיא תרומת המעשר כמו שאמר הכתוב מעשר מן המעשר ובשביל זה הוצרכו לזה המעשר הנזכר והוא כי מי שיקח כבר לחם מן הנחתום יפרוש ממנו שיעור חלתה ותרומת מעשר המחוייבת לאותו

מקדאר אלחלה ותרומת מעשר אללאומה
לתלך אלכבוה ולא יפצל דלך אלדי קטע
מן אלכבוה כל יתרכה מתצלא תם יקול
גו מן מאיה מן היה אלכבוה פהו פי
היה אלגהה מעשר יעני פי אלגהה אלתי
פצל ושאר מעשר סמוך לו יריד בה
אלתסעה אלאגוא אלמתצלה בה פיכונ
דלך מעשר ראשון תם יקול הדי אלגו
אלדי געלתה מעשר מע מא אתצל בה
קד געלתה תרומת מעשר עלי אלתסעה
אלאגוא אלמתצלה בה ואלואיר אלדי
פיה עלי אלגו מן אלמאיה הו חלה פיכונ
קד אכרג תרומת מעשר בעד אן קרא
שם למעשר ראשון פיכונ קד אכרגה
עלי רתבה כמי ביינא ואכרג בעד דלך
אלחלה תם ירגע ויכרג מעשר שני מן
תלך אלכבוה בעד דלך באן יקול אנה פי
אלגהה אלפלגאנייה מן היה אלכבוה תם
יקול הרי הוא מחולל על המעות וירפע
תלך אלמעות חתי יפעל בהא מא יפעל
במעות מעשר שני ויפצל אלשי אלדי
קטע אולא אלדי הו כדי תרומת מעשר
וחלה ויעטי לאלכהן ויאכל בקייה כבוה:
וקד אעתיך פי אלתלמוד⁹²) תקדימה
אכראג מעשר ראשון קבל אלחלה וקאלו
אן אלחק אן תתקדם אלחלה עלא נמיע
אלמעשרות לאנהא לזמתנא ענד דכולנא
ארץ ישראל הו קול אללה⁹³) והיה
באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה
ואנמי אכרת למא פריך אללה פי מעשר
ראשון ראשית ולם יפריך פי מעשר שני
ראשית פלדלך רתב אכראנהא הני בעד
מעשר ראשון וקבל מעשר שני פאחפיך
היה אלאצול והדי אלמעני פי בקייה פרצאת היה אלמסנתא ולא תטלבני בתכרירהא :

הכבר ולא יבדיל מה שפירש מן הכבר
אבל יניחהו מחובר ויאמר חלק ממאה מן
הכבר הזה והוא מזה הצד מעשר ר"ל
בצד אשר הפריש ושאר מעשר סמוך
לו ר"ל תשעה החלקים המחוברים בו
ויהיה החלק ההוא מעשר ראשון ואחר
כן יאמר זה החלק אשר שמתיהו מעשר
עם המחובר לו שמתו אותו תרומת מעשר
על תשעה החלקים המחוברים בו והנוסף
שיש בו על החלק ממאה הוא חלה
ונמצא שהוציא תרומת מעשר אחר שקרא
שם למעשר ראשון ונמצא מוציאו על
הסדר כמו שביארנו ומפריש אחר כן חלה
והזור ומוציא מעשר שני מאותו הכבר
אחר כן באמרו כי הוא בצד פלוני מזה
הכבר ויאמר אחר כן הרי הוא מחולל על
המעות ומצניע אותם המעות עד שיעשה
בהם מה שיעשו במעות מעשר שני ואחר
כן יבדיל מה שפירש תחלה שהוא כדי
תרומת מעשר וחלה ויתנם לכהן ויאכל
שאר הכבר והקשו בגמרא מפני מה
הקדים הפרשת מעשר קודם החלה ואמרו
כי הראוי להקדימה תחלה על המעשרות
כולם כי נתחייבנו בה כשנכנסנו בארץ
ישראל והוא שאמר הכתוב והיה באכלכם
מלחם הארץ תרימו אבל אחרו אותה
מפני שקרא הכתוב שם מעשר ראשון
ראשית ולא קרא שם מעשר שני ראשית
ולפיכך תקנו להפרישה אחר מעשר ראשון
וקודם מעשר שני ושמואל אלו העקרים
וזה הענין בשאר מתנות הנזכרות בזאת
המסכתא ואל תשאל ממני לשנותם :

ב. הרוצה להפריש תרומה ותרומת מעשר כאחת נוטל אחד משלשים
ושלשה ושליש ואומר אחד ממאה ממה שיש כאן הרי בצד זה
חולין והשאר תרומה על הכל מאה חולין שיש כאן הרי בצד זה מעשר

ושאר מעשר סמוך לו וזה שעשיתי מעשר עשוי תרומת מעשר עליו ומעשר שני בצפוני או בדרומו ומחולל על המעות:

כבר בארנו שתרומה גדולה חלק מחמשים ותרומת מעשר חלק ממאה הלכך תרומה ותרומת מעשר ביהודים הם שלשה חלקים ממאה והוא חלק משלשה ושלישים ושליש ולפיכך פורש החלק ההוא והוא שלשה חלקים ממאה כמו שאמרנו ולא יבדילוהו ואחר כך יאמר חלק ממאה מכלל זה הרי הוא בצד זה חולין ותהיה כוונתו בדבר זה לשלש חלקים שפירש וישארו שני חלקים והוא שיעור תרומה ויאמר היא תרומה גדולה המחוייבת לכל זה אחר כן יאמר מאה חולין שיש בכאן הרי בצד זה מעשר ותהיה כוונתו לחלק הנשאר מן הג' חלקים שנעשו חולין ושאר הדבר הוא מבואר היטב כפי מה שבארנו בהלכה שהקדמנו:

קד ביינא אן תרומה גדולה גו מן כמסין ותרומת מעשר גו מן מאייה פמגמוע תרומה ותרומת מעשר תלתה אגוא מן מאייה גו מן תלתה ותלתין ותלת פיקטע דלך אלגו והו תלתה אגוא מן מאייה כמא וצפנא ולא יפצלה תם יקול גו מן מאייה מן גמלה הדי אלשי פהו מן הדא חולין וישיר אלי תלתה אגוא⁹⁴) אלתו קטע פתבקא גואן והו שיעור תרומה פיקול הו תרומה גדולה אללאומה להדא אלכל תם יקול מאה חולין שיש כאן הרי בצד זה מעשר וישיר אלי דלך אלגו אלבאקי מן אלתלתה אגוא אלדי קד געלה חולין וסאיר אלכלאם בייך ואצח עלי מא ביינא פי אלהלכה אלמתקדמה:

ג. הלוקח מן הנחתום מעשר מן החמה על הצוננת ומן הצוננת על החמה ואפילו מטפסין הרבה דברי ר' מאיר ר' יהודה אוסר שאני אומר חטים של אמש היו משל אחד ושל יום היו משל אחד ר' שמעון אוסר בתרומת המעשר ומתור בחלה:

חמה הוא הלחם החם וצוננת הוא הלחם הקר ור' מאיר אוסר שיכלול הכל ויוציא המתנות שחייב בהם הכל מאיזה שירצה מן הצונן או מן החם וטפוסין הוא קבוץ טפוס לפי שהיו עושין הלחם בדפוסין ור' יהודה אוסר אפילו יהיה הכל עשוי בדפוס אחד שהוא חושש שמא יהיה זה הלחם מחמה ישנה וזה האחר מחמה חדשה והעיקר בידינו שאין מעשרין מן החדש על הישן ולא מן הישן על החדש ועוד יתבאר זה במקומו בזה הסדר והלכה כר' שמעון:

חמה אלכבו אלסאכץ וצוננת אלבארד וקול ר' מאיר לה⁹⁵) אן יציפה כלה ויכרג אלחקוק אללאומה לאלגמיע ממא שא מן אלבארד או מן אלסאכץ וטפוסין גמע טפס והי אלקאלב לאן כאן אלכבו יעמל פי קואלב ור' יהודה לא יגו דלך ולו כאן אלכל מעמול בקאלב ואחר כשייתה אן יכון הדא אלכבו מן קמה קדים והדא מן הדית ואלאצל ענדנא אין מעשרין מן החדש על הישן ולא מן הישן על החדש וסיבין דלך פי מוצעה מן הדי אלסרר והלכה כר' שמעון:

ד. הלוקח מן הפלטר מעשר מכל טפוס וטפוס דברי ר' מאיר ר' יהודה
אומר מאחד על הכל ומודה ר' יהודה בלוקח מן המנפול שהוא
מעשר מכל אחד ואחד:

מי שלש הקמח ועושה אותה
ככרים ואופהו נקרא נחתום והלוקח מן
הנחתום למכור לבני אדם נקרא פלטר
ועיקר מחלוקת ר' מאיר ור' יהודה שר'
מאיר אומר שהמתקן הלחם יתקנהו בדפוס
אחד יהיה קטן או גדול וכשנמצא אצל
זה המוכר דפוסים הרבה משתנים זה
מזה נדע שהוא לקח מאנשים רבים ועל
כן מעשר מכל דפוס ודפוס לפי שכל
דפוס מאחד מן האנשים ורבי יהודה
אומר כי הנחתום בעצמו המתקן הלחם
עושה מעיסה אחת מינים הרבה
מן הלחם בדפוסים משתנים זה מזה
לפיכך אלו הדפוסים המשתנים אשר
נמצאו אצל פלטר זה מאיש אחד
לקחם ומנפול הוא מוכר הלחם כמו כן
אבל הוא קונה משני נחתומים שלא
נכירם כגון שיהיו ט' מוכרים ועשרה
נחתומים נותנין להם הלחם אין ספק
שאחד מאלו הט' מוכרים לקח מב'
נחתומים ע"כ כל אחד מהתשעה מוכרים
הוא ספק שמא הוא קנה משנים על כן
כל מי שלוקח מאחד מהם מעשר מכל
דפוס ודפוס והלכה כרבי יהודה:

אלשכין אלדי יענן אלדקיק ויכבוה
ויעמל מנה כבוא יתסמי נחתום ואלדי
ישתרי מן אלנחתום ויביע מן אלנאם
יתסמי פלטר ואצל אכתלאף ר' מאיר
ור' יהודה אן ר' מאיר יקול אן אלדי יעמל
אלכבו אנמא יעמל פי קאלב ואחד כביר
או צגיר פאדי וגדנא ענד הדי אלכאיע
קואלב מכתלפה פמעלום אנה אנמא
אשתרי מן אשכאין מכתלפה פלדלך מעשר
מכל טפוס וטפוס לאן כל קאלב מנהא
מן שכין מן אלאשכאין ור' יהודה יקול
אן אלכבאו נפסה אלדי יעמל אלכבו קד
יעמל מן אלענגה אלואחדה אצנאף מן
אלכבו פי קואלב מכתלפה והיה אלקואלב
אלמכתלפה אלתי ענד היא אלפלטר מן
שכין ואחד אשתראהא ומנפול הו איצא
ביאע אלכבו אלא אנה ישתרי מן כבאזין
אתנין ואן לם נעינה⁹⁶) ומתאל דלך אן
יבון⁹⁷) תסעה ביאעין ועשרה כבאזין
יורדון עליהם פלא שך אן ואחדא מן
האולי אלחסעה ביאעין ישתרי מן אתנין
מן אלכבאזין פכל ואחד מן אלחסעה
אלביאעין פי שך אנה ישתרי מן אתנין
פלדלך כל מן ישתרי מן ואחד מנהם מעשר
מכל טפוס וטפוס והלכה כרבי יהודה:

ה. הלוקח מן העני וכן העני שנתנו לו פרוסות פת או פלחי דבילה
מעשר מכל אחד ואחד ובתמרים ובגרוגרות בולל⁹⁸) ונוטל אמר ר'
יהודה אימתי בזמן שמתנה מרובה אבל בזמן שמתנה מועטת מעשר
מכל אחד ואחד:

בולל ונוטל ילט אלגמיע ויכרג
אלמעשר מן אלגמלה הדי אדי אעטי לה
כתייר לאנא נקול מגד אעטי הדי אלמעטי
בולל ונוטל הוא שיערב הכל ויוציא
המעשר מהכל וזה יהיה כשיתנו לו הרבה
לפי שנאמר מאחר שנתן זה הנותן מתנה

גדולה איש נדיב הוא ולא יקשה בעיניו
המעשר ומקובל לדעת שעל כל פנים
הוציא המעשרות ויתעשר הכל דמאי ואם
היתה מתנה מועטת הדעת נותנת שהוא
על כל פנים כילי ולא עישר ולפיכך לא
יתערב הכל שמא יפריש מדמאי על
הודאי וזה אינו מותר כמו שיתבאר אחר
כן והלכה כרבי יהודה שהוא מפרש
המאמר המוקדם:

הדי אלמקדאר אלכתיר פהו הנל כרים
ולא יצעב עליה אלמעשר ויקוי אלצן
אנה אכרג אלמעשרות ויתעשר הכל
דמאי ואן כאנת מתנה מועטת יקוי אלצן
אנה לאים⁹⁹) ואנה לא יעשר פלא
יכלט אלגמיע איאך יכרג אלמעשר
מדמאי על הודאי ודלך גיר גאיז כמא
יבין פי מא בעד והלכה כר' יהודה לאנה
מביין אלכלאם¹⁰⁰) אלמתקדם:

ו. הלוקח מן הסיטון וחזר ולקח ממנו שניה לא יעשר מזה על זה
ואפילו מאותו הסיג ואפילו מאותו המין נאמן הסיטון לומר משל
אחד הן:

סיטון הוא המוכר מיני המשקים
והפירות וסוג קופה גדולה כמו שיתבאר
במשנת כלים ודבר זה מבואר כולו:
סיטון הוא אלבאיע לאנואע אלמאיעאת
ואלפואכה וסיג אסם קופה כבירה יבין
דלך פי משנת כלים¹⁰¹) ומין הוא אלנוע
ואלכלאם כלה ביין:

ז. הלוקח מבעל הבית וחזר ולקח ממנו שנייה מעישר מזה על זה אפילו
משתי קופות אפילו משתי עירות בעל הבית שהיה מוכר ירק בשוק
בזמן שמביאין לו מגנותיו מעשר מאחד על הכל מגנות אחרות מעשר
מכל אחד ואחד:

חוקת בעל הבית אנה יביע ממא
שנמצא אתו מגנותיו ושאר הדבר מבואר:
חוקת בעל הבית הוא שימכור מה
ענדה פי ארצה וסאיר אלכלאם ביין:

ח. הלוקח טבל משני מקומות מעשר מזה על זה אע"פ שאמרו אין
אדם רשאי למכור טבל אלא לצורך:

קולה אלא לצורך ובשרט תאן אנה
לא יביעה אלא לתלמיד חכמים ולו ענד
אלצורה וכדא קאלו פי אלתלמוד אלא
לצורך ולחבר:
מה שאמר אלא לצורך על תנאי
שני שלא ימכרוהו אלא לתלמיד חכם
ואפילו בשעת הצורך וכן אמרו בגמרא
אלא לצורך ולחבר:

ט. מעשרין משל ישראל על של גוים ומשל גוים על של ישראל ומשל
ישראל על של כותים ומשל כותים על של ישראל ר' אליעזר אוסר
משל כותים על של כותים:

כבר בארנו שאין קנין לגוי בארץ ישראל להפקיע מן המעשרות ולמדו מן הענין הזה כי הגוי כשיקנה קרקע בארץ ישראל יהיו פירותיו חייבין במעשר כמו פירות ישראל ולפיכך מעשרין מזה על זה ורבי אליעזר אומר בכותים כי יש מהם מי שנוהר מהמעשרות מאד ומהם מי שלא יפרישם כלל שכך הם מינים משתנים אלו מאלו וכשיפריש מזה על זה אפשר שיעשר מן החיוב על הפטור וזה אסור כמו שנבאר וכבר הודעתך בברכות כי הכותים מוחזקין בתורת גוים בכל דבריהם:

קד ביינא אן אלאצל ענדנא אין קנין לגוי בארץ ישראל להפקיע מן המעשרות פצה מן דלך אן אלגוי אדי אשתרי ארצא פי ארץ ישראל פאן נבאתהא חייב במעשרות מתל פירות ישראל פלדלך מעשרין מזה על זה ור' אליעזר¹⁰²) יקול אן אלכותים מנהם מן יהתבל באלמעשרות נאי' אלאהתבאל ומנהם מן לא יכנהא אצלא לאן כדלך הם פרק מכתלפ' פאדי הפריש מזה על זה פקד רבמא יעשר מן החייב על הפטור ודלך ממא לא יגוז כמא סיבין וקד אעלמתך פי ברכות¹⁰³) אן אלכותים קד אנולנאהם מנולה אלגוים פי גמיע אלאחכאם:

י. עציץ נקוב הרי הוא בארץ תרם מן הארץ על עציץ נקוב או מעציץ נקוב על הארץ תרומתו תרומה ומשאינו נקוב על הנקוב תרומה ויחזור ויתרום מן הנקוב על שאינו נקוב תרומה ולא תאכל עד שיוציא עליה תרומה ומעשרות:

עציץ הוא בלי שזרעין בו וכשיהיה נקוב כפי שיעור שורש קטן והוא פחות מכזית הוא נחשב כארץ מפני שהוא נחבר לארץ ומה שצומח בכלי ההוא כמו הצומח בארץ ומה שצומח בארץ הוא חייב בתרומה ומעשרות מן התורה והצומח בכלים שאינם נקובים אינו חייב בתרומה ולא במעשרות אלא מדרבנן לפי שהם נבדלין מן הארץ ומה שאמרו תרם מן הארץ על עציץ נקוב רצה לומר תרם מן הגדל בארץ על הגדל בעציץ נקוב והוא שיפריש מן הצומח בארץ התרומה שחייב בה מה שצמח בעציץ ומה שאמר תרומה ויחזור ויתרום עוד יתבאר במסכת תרומות היאך דין הראשונה והשניה ומה שאמר מן הנקוב על שאינו נקוב תרומה ולא תאכל לפי

עציץ אניה¹⁰⁴) יזרע¹⁰⁵) פיהא פאדא כאנת מתקובה מקדאר שורש קטן והו אקל מכזית פהי לאתצאלהא באלארץ מתל אלארץ ואלשי אלנאבת פי תלך אלאנייה¹⁰⁶) מתל אלנאבת פי אלארץ ואלנאבת פי אלארץ הו אלדי תלומה תרומה ומעשרות מן התורה ואלנאבת פי אלאואני אלגיר מתקובה לא תלומה תרומה ולא מעשרות אלא מדרבנן ודלך לאנפצאלה מן אלארץ וקולהם תרם מן הארץ על עציץ נקוב יריד בה תרם מן הגידל בארץ על הגידל בעציץ נקוב והו אן יכרג מן אלנאבת פי אלארץ אלתרומה אלואנבה עלי אלנאבת פי אלעציץ וקולה תרומה ויחזור ויתרום סיבין פי מסכת תרומות¹⁰⁷) כף חכם אלאולי ואלתאנייה: וקולה מן הנקוב על

שאינו נקוב תרומה ולא תיאכל לאנהא
במנולא אלטבל ולא יחל לאלכהן אכלהא
אז ואלשי אלדי נבת בעציץ שאינו נקוב
לא תלומה תרומה מן התורה פחמהא
אן יכרג מן נבאת אכר אלתרומה
ואלמעשרות אללאזמה להדה אלתרומה
או ל¹⁰⁸) לם תכון תרומה וחיניד
יעטיהא לאלכהן ויחל אכלהא:

שהיא כמו טבל ואסור לכהן לאכול שכל
הגדל בעציץ שאינו נקוב אינו חייב
בתרומה מן התורה לפיכך היא חובה
להוציא מפירות אחרות התרומה והמעשרות
החייבות לתרומה זו ואז יתננה לכהן ויהיה
מותר לאכילה:

יא. תרם מן הדמאי על הדמאי ומן הדמאי על הודאי תרומה ויחזור
ויתרום מן הודאי על הדמאי תרומה ולא תאכל עד שיוציא עליה
תרומה ומעשרות:

הדי כלה ביין אדא פהמת מא
קדמנאה פי אלהלכה אלמתקדמה לאן
אלדמאי מתל אלנאבת פי עציץ שאינו
נקוב ואלודאי מתל אלנאבת בארץ¹⁰⁹)
אלדי הו חייב במעשרות ובתרומה חקיקה
גיר אנה אן תרם מעציץ שאינו נקוב על
עציץ שאינו נקוב תרומתו תרומה
לאנהמא גמיעא במנולא ואחרה ולזום
אלתרומה להמא גמיעא מדרבנן וליס
כדלך מדמאי על הדמאי לאן קד רבמא
אחדהמא טבל חקיקה והו חייב במעשרות
מן התורה פלדלך חכמנא פי תורם מן
הדמאי על הדמאי תרומה ויחזור ויתרום:

כל זה מבואר כשתבין מה שהקדמנו
בהלכה הקודמת לפי שהדמאי כמו הגדל
בעציץ שאינו נקוב והודאי כמו הגדל
בארץ שהוא חייב בתרומה ומעשרות בלי
ספק אבל אם תרם מעציץ שאינו נקוב
על שאינו נקוב תרומתו תרומה לפי
ששניהן בערך אחד וחייב התרומה
לשניהם מדרבנן ואינו כן מן הדמאי
על הדמאי שאפשר שאחד מהם טבל
בלי ספק והוא חייב במעשרות מן התורה
על כן אמר תרם מן הדמאי על הדמאי
תרומתו תרומה ויחזור ויתרום:

פ ר ק ש ש י .

א. המקבל שדה מישראל או מן הנכרי או מן הכותי חולק¹¹⁰) לפניהם
החוכר שדה מישראל תורם ונותן לו אמר ר' יהודה אימתי בזמן
שנתן לו מאותה השדה ומאותו המין אבל אם נתן לו משדה אחרת
או ממין אחר מעשר ונותן לו:

מקבל שדה הו אן יתפק מע צאחב
אלארץ אן יכדמהא ויזרעהא ויעטיה גזא
ממא תגיב אלארץ נצפה או תלתה או
גיר דלך מן אלסדהם פקאל אנה יקסם

מקבל שדה הוא שיפסוק עם בעל
השדה לעבדה ולזרוע אותה ולתת לו
חלק ממה שתוציא הארץ כגון חציו או
השלישית וזולתו מן החלקים ואמר שהוא

חולק מה שהוציא הארץ לפניהם ויטול חלקו ויתן לבעל השדה חלקו ועל תנאי שיהיה החלוקה לפני בעל השדה שידע שמה שנתן לו הוא טבל וחוכר הוא שיפסוק עם בעל השדה לתת לו בשכירות שדהו כך וכך מן הזרע שיעור קצוב ואמר שיוציא תרומה מכל מה שהוציאה הארץ ואז יתן לו הפסק שפסק עמו לתת לו ולא יוציא ממנו מעשרות וביאר רבי יהודה כי זה הדין שיתן לו הפסק שהוא ממה שהוציא שדהו אשר שכר ממנו ומתמין שהתנה עמו אם חטה חטה אם שעורה שעורה אבל אם חכר ממנו זה השדה בעשר סאין חטה ואחר כך זרעה חטים ושעורים ונתן לו עשר סאין מחטה אחרת מאשר לא הוציאה השדה היא או נתן לו כנגדן מן שעורים שהוציאה השדה היא לא יתן לו עד שיוציא התרומה והמעשרות והלכה כרבי יהודה: והלכה כרבי יהודה:

אלשי אלדי אנבתת אלארין בחצרתהם ויאבד נציבה וידפע לצאחב אלארין חצתה ואשתרט אן תכון אלקסמה בחצרה צאחב אלארין חתי יעלם אן דלך אלשי אלדי אעטאה טבל: וחוכר הו אלדי יתפק מע צאחב אלארין אן יעטיה פי כרא ארצה כרא וכרא מן אלגלה חד מחדוד פקאל אנה יכרג אלתרומה מן גמלה מא אנבתתה אלארין וחיניד יעטיה אלמקדאר אלדי אתפק מעה אן יעטיה דון אן יכרג מנה אלמעשרות וביין ר' יהודה אן הדי אלחכם אדי אעטאה דלך אלשי ממא אנבתת ארצה¹¹¹) אלדי אכתראהא מנה ומן אלנוע אלדי אתפק מעה אן כאן קמח קמחא ואן כאן שעירא שעירא אמא אן אכרי מנה מתלא ה'א אלארין באעשרה¹¹²) אמדא מן קמח תם זרעהא קמחא ושעירא ודפע לה אלעשרה אמדא מן קמח אכר ממא לם תנבת אלארין או דפע לה קימתהא מן אלשעיר אלתי אנבתת תלך אלארין פלא יעטיה חתי יכרג אלתרומה ואלמעשרות והלכה כרבי יהודה:

ב. החוכר שדה מן הנכרי מעשר ונותן לו ר' יהודה אומר אף המקבל שדה אבותיו מן הגוי מעשר ונותן לו:

כבר בארנו כי חוכר הוא שוכר שדה בערך קצוב מן הפירות וכבר הקדמנו לך שהחוכר שדה מישראל אינו חייב אלא בתרומה ובכאן הוא חייב במעשרות קנס הוא כדי שלא ישכור אדם השדה מאותו הגוי ותשאר בורה בידו ויצטרך למוכרה לישראל וזה העיקר בידינו הוא מה שאמר הכתוב לא תכרות להם ברית ולא תחנם ובאה הקבלה לא תתן להם חנייה בקרקע ולפיכך נדחוק אותם שלא ישכרו אותה ממנו עד שיצטרך למוכרה וכל זה בארין ישראל ואמר רבי יהודה

קד בינא אן חוכר הו אלדי יכתרי אלארין במקדאר מחדוד מן אלפירות וקד תקדם לך אן חוכר שדה מישראל לא ילזמה גיר אלתרומה והנא לזמה אלמעשרות קנס חתי לא יכתרי אחד אלארין מן דלך אלגוי פתבקא באירה בידה פילני אלי ביעהא מן ישראל ודלך לאצל ענדנא הו קול אללה¹¹³) לא תכרת להם ברית ולא תחנם ונא אלנקל לא תתן להם חנייה בקרקע פלדלך יציק עליה כאן לא תכתרי מנה חתי יביעהא והדי כלה פי ארין ישראל

שהמקבל שדה אבותיו מן הגוי קונסין אותו וחייב כמו כן להוציא המעשרות ואז יתן לגוי חלקו אשר פסק עמו ולא יחשוב עמו במעשר וזה כי האדם מחבב להחזיק בשדה אבותיו וישכרנו לעצמו ואפילו יוסיף בשכרה ואם אחרים ישכרו זה השדה ברביעית התבואה ישכור אותה הוא בשלישית וכשיהיה חייב להוציא המעשרות המחוייבות לכל התבואה מחלקו לכדו יניחנה ותשאר בורה ביד הגוי ויצטרך למוכרה לישראל ואיני רואה חולק על רבי יהודה מפני שתנא קמא הוא מדבר בחוכר ורבי יהודה מדבר במקבל שדה אבותיו ואחר שהגמרא מבאר דעת ר' יהודה הלכה כמותו:

וקאל ר' יהודה אן מקבל שדה אבותיו מן הגוי קונסין אותו וילום איצא אן יכרג אלמעשר וחיניד יוצל לאלגוי נציבה אלדי אתפק מעה ולא יחאסבה באלמעשר ודלך אן אלאנסאן מנתבט בארין אביה ויחתכרהא¹¹⁴) ולו בוידרה ואן כאן אלנאס מתלא יכתרון אלארין ברבע אלגלה יכתריהא בתלת אלגלה פאדא לום אן יכרג אלמעשרות אללאזמה לגמלה אלגלה מן נציבה וחדה אנתנבהא ותבקי באירה פי יד אלגוי וילתני לביעהא מישראל ולם אר מאלף עלי ר' יהודה לאן תנא קמא אנמי תכלם פי חוכר ור' יהודה תכלם פי מקבל שדה אבותיו ומנד עני אלתלמוד בתביין מדהב ר' יהודה ועלתה¹¹⁵) כמותו:

ג. בהן ולוי שקבלו שדה מישראל כשם שחולקין בחולין כך חולקין בתרומה ר' אליעזר אומר המעשרות שלהם שעל מנת כן באו:

כשם שחולקין בחולין כך חולקין בתרומה ר"ל שזה הלוי או הכהן כשיפסוק עם ישראל בעל השדה לתת לו שלישיית התבואה או רביעיתה צריך לתת לו גם כן מהתרומה והמעשר כשיעור הזה ויקחנה ישראל ויתן החלק ההוא אשר נפל לו מן התרומה והמעשר למי שירצה מן הכהנים והלויים ואמר רבי אליעזר לא אלא אותו הכהן יקח כל התרומה ואם יהיה המקבל לוי יקח כל המעשר שעל מנת כן באו ר"ל שהם לא קבלו זה השדה מישראל אלא לזה הענין להיות המתנות האלה להם ואין הלכה כרבי אליעזר:

כשם שחולקין בחולין כך חולקין בתרומה יריד בדלך אן הדא אללוי או אלכהן אדי אתפק מע אלישראל צאחב אלארין אן יעטיה תלת אלגלה או רבעהא כדלך יעטיה איצא מן אלתרומה או אלמעשר מתל דלך אלסהם ויאגדה ישראל ויעטי דלך אלגו אלדי צח לה מן אלתרומה או מן אלמעשר למן שא מן אלכהנים ואללויים וקאל ר' אליעזר לא אלא דלך אלכהן יאגד גמלה אלתרומה ואן כאן אלמקבל לוי פהו יאגד גמלה אלמעשר שעל מנת כן באו יעני אנהם מא תקבלו הדיה אלארין מן ישראל אלא להדא אלמעני לתכון תלך אלחקוק להם ואין הלכה כרבי אליעזר:

ד. ישראל שקיבל שדה מכהן ולוי המעשרות לבעלים ר' ישמעאל אומר הקרתני שקיבל שדה מירושלמי מעשר שני של ירושלמי וחכמים אומרים יכול הוא הקרתני לעלות ולאכלו בירושלים:

קרתני מנסוב אלי קריה ויריד באלך
 רגל מנסוב אלי סאיר בלאד אלשאם ניר
 איש משאר ארין ישראל חוין מירושלם
 ירושלם והלכה כחכמים אלדי יקולון
 והלכה כחכמים שאמרו יקה כל אחד מהם
 יאנף כל ואחד מנהמא מן מעשר שני
 ממעשר שני כפי חלקו בחולין:
 מתל חצתה פי אלחולין:

ה. המקבל זיתים לשמן כשם שחולקין בחולין כך חולקין בתרומה ר'
 יהודה אומר ישראל שקיבל מכהן ולוי זיתים לשמן או למחצית
 שכר המעשרות לבעלים:

קולה הני המקבל יעני בה אלעמום
 סוי כאן אלמקבל כהן או לוי מישראל
 או ישראל מכהן או לוי יבאלף¹¹⁶)
 ר' יהודה פי אלפצל¹¹⁷) אלתאני וקאל
 אן ישראל שקיבל מכהן ולוי המעשרות
 לבעלים ושרח למחצות שכר לנצף
 אלפצל יעני אן אתפקא באן יכדם
 אלישראל אלזיתון וביע וכל מא ירבה
 בינהמא באלסויה פלא סהם לה פי
 אלמעשרות ואין הלכה כר' יהודה:

המקבל ר"ל על דרך כלל אחד
 יהיה המקבל כהן או לוי מישראל או
 ישראל מכהן או לוי וחלק רבי יהודה
 בסיפא ואמר שישראל שקבל מכהן ולוי
 המעשרות לבעלים ופירוש למחצית שכר
 חצי הריוח ר"ל שאם פסקו שיעבוד
 ישראל הותים וימכור כל מה שיעלה
 ביניהם יהיה בשוה לפיכך אין לו חלק
 במעשרות ואין הלכה כרבי יהודה:

ו. בית שמאי אומרין לא ימכור אדם את זיתיו אלא לחבר ובית הלל
 אומרין אף למעשר וצנועי בית הלל היו נוהגין בדברי בית שמאי:

קד בינא אן חבר הו תלמיד חכמים
 והו אלמצדק עלי אלטמאה ואלטהרה
 פיקולון בית שמאי לא תבאע אלזיתון
 לכונהא מעלומה לאלעציר אלא למי
 שהוא נאמן על הטמאה איך יתנאול
 אלזית בננאסה ובית הלל יקולון אן גאיו
 איצא ביעהא למי שהוא נאמן על
 המעשרות ואן לס יכון נאמן על הטמאה
 לאן ענר בית הלל מותר לגרום טמאה
 לחולין שבארין ישראל והיה הי¹¹⁸)
 משנה אחרונה אנה מותר ועלי דלך הו
 אלעמל וצנועי בית הלל הם אלמתחריין¹¹⁹)
 מן טאיפה הלל:

כבר בארנו שחבר הוא תלמיד חכם
 והוא הנאמן על הטמאה והטהרה ואומ'
 בית שמאי שלא ימכרו הותים מפני שהם
 עומדים לדרוך אותם אלא למי שהוא
 נאמן על הטמאה שמא יתעסק בטמאה
 בשמן וב"ה אומרים שמותר למכרן למי
 שהוא נאמן על המעשרות ואע"פי שלא
 יהיה נאמן על הטמאה לפי שדעת בית
 הלל שמותר לגרום טמאה לחולין שבארין
 ישראל וזו היא משנה אחרונה שהוא
 מותר וכן הלכה וצנועי בית הלל הם
 המדקדקים במצות מחבורת הלל:

ז. שנים שבצרו את כרמיהם בתוך גת אחת אחד מעשר ואחד שאינו מעשר המעשר מעשר את שלו וחלקו בכל מקום שהוא:

כבר בארנו בגמרא גמר זו המשנה ואמרו המעשר מעשר את שלו ודאי וחלקו בכל מקום שהוא דמאי וענין הדבר כי כשיבצרו הענבים מוציא מעשר ודאי מחציו וכשירדוך אותם עם חברו שאינו מעשר ונתערב הכל ולקח חלקו מן התירוש חייב להוציא ממנו מעשר דמאי המחוייב לחצי מה שלקח מן התירוש לפי שהספק אינו אלא בחצי של חברו שאינו מעושר וזה ענין מה שאמר וחלקו בכל מקום שהוא דמאי ר"ל חלק חברו שאינו מעושר בכל מקום שהוא מממונו ואפילו אינו מכירו לפי שהוא מעורב הוא יוציא מעשר דמאי שנתחייב בו אותו החלק:

קד ביינו פי אלתלמוד¹²⁰) תמאם ה"ה אלמשנה וקאלו המעשר מעשר את שלו ודאי וחלקו בכל מקום שהוא דמאי ומעני דלך אנה ענד מא יקטף אלענב יכרג מעשר ודאי מן נצפה פאדא עצרה מע צאחבה גיר מעשר ואכתלט אלגמיע ואכד נציבה מן אלעציר פיכרג מעשר דמאי אללאום לנצף מא אכד מן אלעציר לאן אלשך אנמא הו פי אלנצף אלדי לצאחבה אלגיר מעשר והדי הו מעני קולה וחלקו בכל מקום שהוא דמאי יעני חלק חברו שאינו מעשר חית כאן מן מאלה ואן כאן לא יעיינה¹²¹) לאנה מכתלט פהו יכרג מעשר דמאי אללאום לדלך אלסהם:

ח. שנים שקבלו שדה באריות או שירשו או שנשתתפו יכול הוא לומר לו טול אתה חטים שבמקום פלוני ואני חטים שבמקום פלוני אתה יין שבמקום פלוני ואני יין שבמקום פלוני אבל לא יאמר טול אתה חטים ואני שעורים טול אתה יין ואני אטול את השמן:

קד¹²²) תקדם לנא אן לא יגוז ביע אלטבל פלדלך לא יגוז לה אן יקול לה טול אתה חטים ואני שעורים לאן דלך ביע אלטבל:

ט. חבר ועם הארץ שירשו את אביהם עם הארץ יכול הוא לומר לו טול אתה חטים שבמקום פלוני ואני חטים שבמקום פלוני אתה יין שבמקום פלוני ואני יין שבמקום פלוני אבל לא יאמר לו טול אתה חטים ואני שעורים טול אתה לח ואני אטול את היבש:

ביין הו אן כל ואחד מנהמא לה אלנצף פי כל מא תרך אביהמא¹²³) פאדי קאל לה אלהכר טול אתה חטים ואני שעורים פיכונ קד אבאע מנה נצף מבואר הוא שכל אחד מהם יש לו החצי בכל מה שעוב אביהם וכשיאמר לו החבר טול אתה חטים ואני שעורים נמצא מוכר לו חצי החטים שירש מאביו בחצי

השעורים של עם הארץ ומחליף עמו
ונמצא מוכר דמאי כי אביהם שמת עם
הארץ ופירותיו דמאי וכבר הקדמתי לך
שאסור למכור דמאי לעם הארץ:

אלחטים אלדי ורת מן אביה בנצף
אלשעורים אלדי לדלך אלעם הארץ
ובאדלה בה פיכון קד אבאע אלדמאי
לאן אבאהמא אלמתופי עם הארץ ופירותיו
דמאי וקד תקדם לנא אנה לא יגוז ביע
אלדמאי מן עם הארץ:

י. גר וגוי שירשו את אביהם גוי יכול לומר לו מול אתה עבודה זרה
ואני מעות אתה יין ואני פירות ואם משבאו לרשות הגר אסור:

יין הגוי הוא יין נסך ועוד יתבאר לך
במקומות מן המשנה שייין נסך וע"א
אסורין בהנאה והתרנו לגר לומר לגוי
מול אתה ע"א ואני מעות ולא התרנו
כזה במה שזכר למעלה בענין חבר וע"ה
וזה כי חבר וע"ה יורשין את אביהן מן
התורה וגר אינו יורש את אביו מן התורה
לפי שאין ביניהם קורבה שהדת הבדיל
ביניהם אבל ירשנו בתקנת חכמים שלא
ימיר ויחזור לדתו כדי שיירש את אביו
ועל כן התירו לו החליפין כל זמן שלא
הגיע חלקו לידו אבל הגיע לידו אותו
הדבר האסור לא התירו לו להחליפו
באחר לפי שזכה בדבר ההוא האסור
בהנאה זכייה גמורה ויתחייב באיבודו:

שראב אלגוי הו יין נסך וסיבין לך
פי מואצע מן אלמשנה אן יין נסך
ועבודה זרה אסורין בהנאה ואגונא לאלגר
אן יקול לאלגוי מול אתה ע"ו ואני מעות
ולם נגזו מתל הדא פי מא תקדם מן
אלכלאם פי חבר ועם הארץ ודלך אן
חבר ועם הארץ יורשין את אביהן מן
התורה וגר אינו יורש את אביו מן התורה
לאן לים בינה וכינה קראבה או פצלהמא
אלדין ואנמא ירתה בתקנת חכמים ללא
ירתד וירגע לגיותו כי ירת אבאה ולדלך
תגוז לה אלמבאדלה טאל מא לס יצל
אלשי לידה פאדא וצל דלך אלשי
אלחראם ליד אלגר פלא יגוז לה יבאדל
בה לאנה קד כמל מלכה לדלך אלשי
אלדי הו אסור בהנייה וילזמה תתליפה:

יא. המוכר פירות בסוריא ואמר משל ארץ ישראל הן חייב לעשר
מעושרין הן נאמן שהפה שאסר הוא הפה שהתיר משלי הן חייב
לעשר מעושרין הן נאמן שהפה שאסר הוא הפה שהתיר ואם ידוע שיש
לו שדה בסוריא חייב לעשר:

סוריא היא ארץ אשר נכבשה
במלכות דוד ואינה כמו ארץ ישראל ולא
כמו חוצה לארץ והיא כארץ ישראל
במקצת הדינין וכמו חוצה לארץ בענינים
אחרים ועוד יתבאר זה במקומו מן המשנה
והעקר אצלנו שכל מה שיכבשוהו הרבים

סוריא היא¹²⁴) אלבלאד אלתי
אסתפתחת פי ולאייה דויד וליס הי מתל
ארץ ישראל ולא מתל חוצה לארץ
ואנולת מתל ארץ ישראל פי אחכאם
ומתל חוצה לארץ פי אחכאם ו...¹²⁵)
דלך פי מוצעה מן אלמשנה ואלאצל

ענדנא אן כלמא יסתפתח אלגמהור פהו
 מתל ארץ ישראל פי גמיע אלאחכאם והו
 אלדי יסמונה כבוש רבים ואלדי אוגב
 אן לא ננול בלאד סריא מנולה ארץ
 ישראל פי גמיע אלאחכאם מא אצף לך
 ודאלך אנה לא יגו מהראבה בלדה מן
 אלבלאד חתי תסתפתח גמיע אלארץ
 אלתי חדר אללה חדודהא פי אלתורה
 והי ארץ כנען לגבלתיה: פלמא אסתפתח
 דויד תלך אלבלאד ארם נהרים וגירהא
 קבל אן יכמל אסתפתח אלשאם לאן
 אליבוסי כאן באקי פי ירושלם אנחמת
 תלך אלבלאד אלדי¹²⁶) אסתפתח רתבה
 ען ארץ ישראל וכדא קאלו שאם תאמר
 מפני מה כבש דויד ארם נהרים וארם
 צובה ואין מצוות נוהגות שם אמרו דויד
 עשה שלא כהוגן וכו' בספרי¹²⁷): והיה
 אלבלאד אעני סוריא לא ילום פיהא
 אלמעשר אלא למן אשתרי פיהא ארצא
 פילזמה אן יכרג אלמעשר ממא אנבתת
 ארצא אמא מן אשתרי פירות מפירות
 סוריא פלא ילזמה יעשר דמאי וליס
 כדלך פירות ארץ ישראל אלא כל מן
 ישתרי מנהא שי חית כאנת יעשר דמאי
 כמא תביין פי מא תקדם והדי אלאצל
 אלדי דכר הני והו קולה הפה שאסר הוא
 הפה שהתיר הו אצל צחיה תטרדה¹²⁸)
 פי גמיע אלשריעה פי אלהרמאנאת
 כלהא אלקוייה ואלצעיעפה וכדאלך פי
 אלאמואל ודלך אן כל מן ילום נפסה לזום
 חית אסתתני פי קולה כמא יבטל דלך
 אללזום אלדי אלזום נפסה פהו מצדק פי
 גמיע קולה אד וליס עליה ביינה וסתניך
 מן דלך מתאלאת כתירה פי אחכאם
 מכתלפה וקולה משלי הן יעני מן¹²⁹)
 אלתי הני פי סריא אלדי ילזמה אלמעשר
 כמא אצלנא:

הוא כמו ארץ ישראל בכל הדינים והוא הנקרא
 כבוש רבים ומה שהכריח לנו שלא נדין
 ארץ סוריא להיות במעלת ארץ ישראל בכל
 ענין הוא מה שאומר לך מפני שאינו מותר
 להלחם על ארץ מכל הארצות עד שתהיה
 נכבשת כל הארץ אשר גבל הקב"ה
 גבולותיה בתורה והיא ארץ כנען לגבולותיה
 וכאשר כבש דוד הארצות ההם ארם
 נהרים וזולתה בטרם שישלם כבוש ארץ
 ישראל כי היבוס עדיין היה בירושלם
 לפיכך לא היתה מעלת הארצות ההם
 אשר כבש כמו מעלת ארץ ישראל וכן
 אמרו בספרי שאם תאמר מפני מה כבש
 דוד ארם נהרים וארם צובה ואין מצוות
 נוהגות שם יאמרו דוד עשה שלא כהוגן
 תורה אמרה וכו' ואלו הארצות ר"ל
 סוריא אינו חייב בה מעשר אלא מי
 שקנה שם קרקע ויהיה חייב להוציא
 מעשר ממה שהוציא שדהו אבל מי שקנה
 פירות מפירות סוריא אינו חייב להוציא
 דמאי ואין כך בפירות ארץ ישראל אלא
 כל מי שיקנה מהם דבר באיזה מקום
 שיהיה יעשר דמאי כאשר התבאר במה
 שהקדמנו וזה העקר אשר זכר בכאן והוא
 שהפה שאסר הוא הפה שהתיר הוא
 עקר אמת תמצאהו נוהג בכל המצוות
 כלם החמורים והקלים וכן בממונות וכן
 כל מי שחייב את עצמו שום חיוב והתנה
 בדבריו תנאי שהוא מבטל החיוב התוא
 אשר חייב בו את עצמו יהיה נאמן בכל
 דבריו אחרי שאין עליו עד ועוד יודמנו
 לך בענין ההוא דמיונות רבים בדינים
 משתנים ומה שאמר משלי הוא רצה
 לומר משדי אשר בכאן בסוריא שיתחייב
 במעשר כמו שבארנו:

יב. עם הארץ שאמר לחבר קח לי אגודת ירק אחת קח לי גלוסקין
אחד לוקח סתם ופטור: ואם אמר זו שלי וזו של חברי ונתערבו
חייב לעשר אפילו הן מאה:

ההלכה הזאת מיוסדת על שלשה
עקרים האחד שהוא אסור למכור דמאי
כל שכן טבל לעם הארץ ומותר למכרם
לתלמיד חכם מפני שהוא יפריש מהם
תרומות הכתוב ואז יאכלם והעקר השני
שזה המוכר תלמיד חכם והעקר השלישי
שזה המוכר ידע השליחות ששלח עם
הארץ לתלמיד חכם לקנות לו ועל כן
כשיאמר תלמיד חכם השלוח לתלמיד
חכם המוכר תן לי כאלו הדמים כך וכך
ולא הודיעהו אם זה הדבר הקנוי לעצמו
יקנהו או לעם הארץ יקנהו אשר שלחו
זה הדבר הקנוי פטור שמאחר שידע
תלמיד חכם המוכר כי זה הקונה
בשליחות עם הארץ בא לקנות לא יתן
לו אלא פירות מתוקנים כדי שלא
יגרום מכשול לעם הארץ ואם יבאר
תלמיד חכם השלוח למוכר ויאמר לו אלו
הדמים לי ואלו לחבירי ר"ל לעם הארץ
ששלחו ויתן לו בזה הכסף בפני עצמו
ובזה האחר בפני עצמו יש לומר אולי
מה שנתן לחברו הוא טבל מפני שידע
כי לא יאכלנו עד שיוציא תרומותיו ומה
שנתן לעם הארץ חבירו הם פירות מתוקנים
כפי אשר ביארנו וכשיתערב נתחייב הדבר
המעורב ההוא במעשר ואלו קנה לעצמו
אגודה אחת ולחבירו מאה ונתערב יתחייב
הכל מעשר דמאי וכל זה כשלא ישאל
למוכר אבל אם ישאל למוכר ויאמר לו
מתוקנין הן יהיה נאמן וכל מה שיקנה
ממנו פטור מפני שהוא תלמיד חכם ופי'
גלוסקין לחם מתוקן היטב בתבלין:

היה אלהלכה מביינה עלי תלתה
אצול: אחרתה אן לא יגוז ביע אלדמאי
פכיה אלטבל מן עם הארץ ויגוז ביעהמא
מן תלמיד חכמים אנה יכרג מנהא חקוק
אללה וחיניד יאכל: ואלאצל אלתאני
אן הדי אלבאיע תלמיד חכמים:
וואלאצל אלתאלת אן הדי אלבאיע
עלם באלשליחות אלתו ארסל אלעם
הארץ לתלמיד¹³⁰) חכמים לישתרי לה
פלדך אדי קאל אלתלמיד חכמים
אלמרסול לתלמיד חכמים אלבאיע אעטני
בהדא אלתמן כדא וכדא ולם יביין עליה
הל הדא אלשי אלמשתרי לנפסה אשתראה
או לאלעם ארץ אלדי ארסלה פלדך
אלשי אלמשתרי פטור לאן מנד עלם
אלתלמיד חכמים אלבאיע אן הדא
אלמשתרי עם הארץ ארסלה פלום יעטיה
אלא פירות מתוקנין ללא יעריץ לאלעם
ארץ מכשול ואן ביין אלתלמיד חכמים
אלמרסול עלי אלבאיע וקאל לה הדי
אלתמן לי והדי לצאחבי יעני לעם ארץ
אלדי ארסלה ואעטאה בהדי עלי חדתה
ובהדי עלי חדתה פנקול עסי אן אלדי
אעטא לאלחבר אנמא הו טבל לאנה
יעלם אן לא יאכלה חתי יכרג חקוקה
ואלדי אעטא לאלעם ארץ חבירו אנמי
הי פירות מתוקנין עלי מא ביינא פאדי
אכתלטא לזם דלך אלשי אלמנתלט
אלמעשר ולו אשתרי לנפסה אגודה אחת
ולחברו מאה ואכתלטת לזם אלכל מעשר
דמאי הדא בלה אדי לם יסאל אלבאיע
אמא אן סיל אלבאיע וקאל מתוקנין הן
פהו מצדק וכל מא אשתרי מנה פטור
לכונה תלמיד חכמים ושרח גלוסקין נבו

מחכם¹³¹) אלצנעה מבור:

פרק שביעי.

א. המזמן את חבירו שיאכל אצלו והוא אינו מאמינו על המעשרות
אומר מערב שבת מה שאני עתיד להפריש למחר הרי הוא מעשר
ושאר מעשר סמוך לו וזה שעשיתי מעשר עשוי תרומת מעשר עליו
ומעשר שני בצפוניו או בדרומו ומחולל על המעות:

אסור לנו להוציא מעשרות בשבת
ולא ביום טוב והעקר אצלנו כי בדמאי
אדם מתנה על דבר שאינו ברשותו
וכשתסתכל מה שאמרנו בפ"ה מוציא
המסכתא בענין הלוקח מן הנחתום יתבאר
לך זאת ההלכה ביאור שלם וכל ההלכות
הבאות אחריה כי ענינה וענינם שוה:

לא יגזו ענדנא אכראג אלמעשרות
בשבת ולא ביום טוב ואלאצל ענדנא אן
פי אלדמאי אדם מתנה על דבר שאינו
ברשותו ואזי תאמלת מא קלנא פי אלפרק
אלכאמס מן הדיה אלמסכתא פי קולה
הלוקח מן הנחתום באנת לך הדיה אלהלכה
ביאנא כאמלא וגמיע אלהלכות אלתי
תאתי בערהא לאן אלמעני פיהא ופי
תלך סוי:

ב. מזגו לו את הכוס אומר מה שאני עתיד לשייר בשולי הכוס הרי
הוא מעשר ושאר מעשר סמוך לו זה שעשיתי מעשר עשוי תרומת
מעשר עליו ומעשר שני בפיו ומחולל על המעות:

אחר שהקדים התנאי מערב שבת
על דרך כלל כמו שנתבאר בהלכה
הראשונה ישנהו בשימונו לו את הכוס
כמו שזכר בכאן כי לא אמר זה מערב
שבת על דרך כלל אלא כדי שלא יוציא
מעשרות לכתחלה בשבת ועל כן יקדים
הדבור מערב שבת כמו שזכרנו בהלכה
הראשונה וענין בפיו ר"ל כפי הכוס וזאת
ההלכה גם כן מבוארת כשתסתכל בתחלת
הפרק החמישי מוציא המסכתא:

בעד מא קדם אלתנאי מערב שבת
עלי אלעמוס כמא ביין פי אלהלכה
אלאולי יכררה ענד מא ימלי¹³² לה
אלכאס כמא דבר הני לאנה אנמא¹³³
קאל דלך מערב שבת עלי אלעמוס ללא
יכרג אלמעשרות לכתחלה בשבת פלדלך
יקדם אלקול מערב שבת כמא דכרנא פי
אלהלכה אלאולי: וקולה בפיו יריר בה
כפי הכוס והדיה אלהלכה איצא ביינה
אזא תאמלת אול אלפרק אלכאמס מן
הדיה אלמסכתא:

ג. פועל שאינו מאמין לבעל הבית נוטל גרוגרת אחת ואומר זו ותשע
הבאות אחריה עשויות מעשר על תשעים שאני אוכל וזו עשויה
תרומת מעשר עליהן ומעשר שני באחרונות ומחולל על המעות והוסך

גרוגרת אחת רבן שמעון בן גמליאל אומר לא יחסוך מפני שהוא ממעט מלאכתו של בעל הבית ר' יוסי אומר לא יחסוך מפני שהוא תנאי בית דין:

פ"י חוסך מחסר והיא מלה עברית ומה שאמר חוסך גרוגרת אחת האחת ההיא אשר עשה תרומת מעשר יחסרנה מן המנין ויתננה לכהן ואמר רשב"ג לא יחסרנה מממון בעל הבית כי ימעיט ממונו והוא מה שאמר ממעט מלאכתו כי מלאכתו הוא ממונו כמו שאמר הכתוב לרגל המלאכה אשר לפני אבל יחסרנה ממה שהוא אוכל רצה לומר מן המנין שפסק עם בעל הבית וחולק ר' יוסי על רשב"ג ואמר כי תנאי בית דין הוא שלא יחסר תרומת מעשר של דמאי אלא משל בעל הבית וכמו כן אמר בתוספתא תנאי בית דין הוא שתהא תרומת מעשר משל בעל הבית ומעשר שני משל פועל ולא חלק ר' יוסי על תנא קמא אבל הודיענו טעם דבריו במה שאמר שהוא תנאי בית דין ואין הלכה כרשב"ג:

שרה חסך נקין והי לפצה עבראנייה ויריד בקולה וחוסך גרוגרת אחת תלך אלואחרה אלתי געלהא תרומת מעשר ינקצהא מן אלעדד ויעטיהא לאלכהן וקאל רבן שמעון בן גמליאל לים ינקצהא מן מאל בעל הבית אנה יצעף מאלה והו קולה ממעט מלאכתו לאן מלאכתו מאלה קאל אלכתאב¹³⁴) לרגל המלאכה אשר לפני ואנמי ינקצהא ממא יאכל הו יעני מן אלעדד אלדי אתפק מע בעל הבית עליה וכאלף ר' יוסי עלי רבן שמעון בן גמליאל וקאל אן שרט בית דין הו אן לא תנקץ תרומת מעשר של דמאי אלא משל בעל הבית וכדי קאל פי אלתוספתא¹³⁵) תנאי בית דין הוא שתהא תרומת מעשר משל בעל הבית ומעשר שני משל פועל ולם יכאלף ר' יוסי עלי תנא קמא ואנמי אעלמנא בעלה קו' אנה תנאי בית דין ואין הלכה כרבן שמעון בן גמליאל:

ד. הלוקח יין מבין הכותים אומר שני לוגין שאני עתיד להפריש הרי הן תרומה ועשרה מעשר ותשעה מעשר שני ומוחל ושותה:

זה הדבר הוא דוקא במי שקנה ערב שבת ולא היה לו פנאי להוציא המתנות ופירות גוים הם שבל ולפיכך הוא חייב במעשרות כולם כמו שאתה רואה ומה שאמר שני לוגין כשיהיה מה שלקח קו' לוגין והביאו זה על דרך משל ועל זה הדרך יעשה אם קנה לוג אחד או אלף יזכור שם השיעורים המחוייבים וכשישתהו יניח מאותו היין אלו השיעורים כולם ויצניע ויעשה בהם מה שראוי לעשות

הדי אלכלאם אנמי הו פי מן אשתרי ערב שבת ולם ילחק¹³⁶) יכרנ אלחקוק ופירות כותים אנמי הי שבל ולדלך לזמה אלמעשרות כלהא כמא תרי וקו' שני לוגין אדא כאן אלמשתרי [מאיה] לוג ואנמא דלך עלי טריק אלמתאל ועלי הדי אלקיאם יפעל ולו אשתרי לוג ואחד או אלף יסמא¹³⁷) אלמקאדיר אלתי תלום פאדי כאן ענד שרבה יתרך הדיה אלמקאדיר כלהא מן דלך אלשראב וירפעהא ויפעל

והוא לתת התרומה לכהן והמעשר ללוי ומעשר שני יאכלהו בירושלם או יחלל על המעות ומה שאמר שני לוגין תרומה ועשרה מעשר זה על דרך ההעברה אבל בענין האמת כשיהיו שני לוגין תרומה יהיה המעשר עשרה פחות חומש ומעשר שני שמנה ושמנה עשיריות וחומש עשירית על העקר אשר ביארנו לך בברכות ומה שאמר מחל ר"ל שיתחיל לשתות וזאת הלכה היא לר"מ שהוא סובר יש ברירה והדבר הנשאר כאילו הופרש מתחלה ותדע שחובת התרומה והמעשרות מן התורה והעקר בידינו בדאורייתא אין ברירה בדרכנו יש ברירה ומפני זה אין הלכה כר"מ שהוא בעל זה הסתם אבל יוציא תרומה ומעשרות קודם שתייתו על כל פנים:

בהא מא ינבני אן יפעל מן תוציל אלתרומה לאלכהן ואלמעשר ללוי ומעשר שני יאכלה פי ירושלם או יחלל על המעות וקו' שני לוגין תרומה ועשרה מעשר אנמי ולך עלי ונה אלתסאמה פי אלמחל אמא עלי אלחקיקה פאנה¹³⁸) אדי כאנת שני לוגין תרומה פאן אלמעשר אנמי יבון עשרה גיר כמס ומעשר שני תמאניה ותמאניה אעשאר וכמס עשר עלי אלאצול אלתו ביינא לך פי ברכות וקולה מוחל יריד בה יברוי¹³⁹) אלשראב והיה אלהלכה אנמי הי לה מאיר אלדי יעתקד יש ברירה ואלשי אלדי יבקי באנה אנעול וכאן מן אוליייה אלחאל ואנת תעלם לזום אלתרומה ואלמעשרות מן התורה ואלאצל ענדנא בדאורייתא אין ברירה בדרכנו יש ברירה פלולך אין הלכה כרבי מאיר אלדי לה הדי אלסתם אלא יכרג אלתרומה ואלמעשרות קבל שראבה צרורה:

ה. היו לו תאנים של טבל בתוך ביתו והוא בבית המדרש או בשדה אומר שתי תאנים¹⁴⁰) שאני עתיד להפריש הרי הן תרומה ועשר מעשר ותשע מעשר שני היו דמאי אומר מה שאני עתיד להפריש למחר הרי הוא מעשר ושאר מעשר סמוך לו וזה שעשיתי מעשר עשוי תרומת מעשר עליו ומעשר שני בצפוניו או בדרומו ומחולל על המעות:

הוצרך לזה כשיהיה ערב שבת וחושש שמא יכנס השבת ולא יהיה לו פנאי להוציא המתנות וכל זה הדבר מבואר כשתבין כל מה שהקדמנו ומאשר קדם גם כן תדע כי מה שנאמר בתאנים של טבל אינה הלכה לפי שהטבל חייב כמתנות מדאורייתא והעקר בדאורייתא אין ברירה ואין לו תקנה אלא אם כן הוציא אלו המתנות קודם אכילתו וזה מותר בשבת בשביל התנאי שהקדים מערב שבת:

אנמא ילתני להדי אדי כאן ערב שבת וינשי ידכל עליה אלסבת ולא ילחק לאצראג אלחקוק והדי אלכלאם בלה בייך אדא פהמת כל מא תקדם וממא תקדם ואיצא¹⁴¹) תעלם אן קו' פי תאנים של טבל אינה הלכה לאן אלטבל תלומה אלת...¹⁴²) מדאורייתא ואלאצל ענדנא בדאורייתא אין ברירה אלא אן אכרג הדיה אלחקוק מן קבל אכלה וילך גאיו פי אלסבת מן אנל אלתנאי אלדי קדמה מערב שבת:

ו. היו לפניו שתי כלכלות של טבל ואמר מעשרות זו בזו הראשונה מעושרת של זו בזו ושל זו בזו הראשונה מעושרת: מעשרותיהם מעשרות כלכלה בחברתה קרא שם:

העקר בזה שאין תורמין ומעשרין מן הפטור על החיוב וכשיאמר מעשרות זו בזו נעשית הראשונה מעושרת ויוציא מן השנית התרומות והמעשרות שנתחייבו בהן שתיהן וכשיאמר מעשרות זו בזו נעשית הראשונה פטורה והשניה חייבת במעשרות שתיהן כמו שביארנו ואחר כך חזר ואמר של זו בזו רצה לומר המעשרות שהשניה חייבת בהן נוציאם מן הראשונה ואין זו הלכה לפי שהראשונה נפטרה בדברו הראשון והשניה חייבת ואין מפרישין מן הפטור על החיוב ואם לא הקדים המאמר באחת קודם השנית אבל יאמר מעשרותיהן מעשרות כלכלה בחברתה ותיקון זה הדבר ר"ל שהמעשרות שחייבין בהן אלו שני חסלים מעשר כל אחד מהם קבוע באחד וכשיאמר כן יתחייב להוציא המעשרות שהן חייבין בהן משתיהן ואי אפשר להוציא עליהן מעשרות ממקום אחר וזה ענין שאמר קרא שם מעשרותיהן בהם:

אלאצל פי היא אין תורמין ומעשרין מן הפטור על החיוב פאדי קאל מעשרות זו בזו צארת אלאולי מעושרת ויכרג מן אלתאנייה אלתרומות ואלמעשרות אללאומיה להמא גמיעא פאדי קאל מעשרות זו בזו אלת צארת אלאולי פטורה ושניה חייבת במעשרות שתיהן כמי ביינא חם רגע בעד דלך וקאל ושל זו בזו יעני אלמעשרות אלת תלום אלשניה נכרגהא מן אלתראשונה כאן דלך גיר עאמל¹⁴³) לאן אלאולי נפטרה בקולה אלאול ואלתאנייה חייבת ואין מפרישין מן הפטורה על החייבת פאן לס יקדם אלקול פי ואחדה קבל אלתאנייה כל קאל מעשרותיהם מעושרות¹⁴⁴) כלכלה בחברתה ותקדיר הדי אלכלאם אן אלמעשרות אללאומיה להתין אלסלתין מעשר כל ואחדה מנהמא קבוע פי אלאזרי פאדי קאל הכדי פקד לזמה אן יכרג אלמעשרות אללאומיה להמא מנהמא גמיעא ולא ימכנה אן יוציא עליהם מעשרות ממקום אחר והיא הו מעני קו' קרא שם יעני קרא שם מעשרותיהן בהן:

ז. מאה טבל מאה חולין נוטל מאה ואחת מאה טבל מאה מעשר נוטל מאה ואחת מאה חולין מתוקנן מאה מעשר נוטל מאה ועשר מאה טבל תשעים מעשר תשעים טבל שמונים מעשר לא הפסיד כלום זה הכלל כל זמן שהטבל מרובה לא הפסיד כלום:

שמור זה העקר והוא שתרומת מעשר עולה באחד ומאה ר"ל כשיתערב חלק מתרומת מעשר במאה חלקים אחרים ויהיה הכל מאה ואחד ישול החלק ההוא שנפל בו בלבד וזהו ענין תעלה ועוד

אחפין אצלא ודלך אן תרומת מעשר עולה באחד ומאה אעני אנה אדי אלתלט גז מן תרומת מעשר פי מאיה גז מן גיראה אלדי יציר אלכל מאה ואחד וואל דלך אלגז אלואקע פקט והדי הו מעני קו'

תעלה^{144a}) וסיבין גאיה אלביאן פי מא
 בעד: אלמסאלה אלאולי מן הרה
 אלהלכה הו אדי אבתלט מאיה גו מן
 טבל ומאיה גו מן חולין וצאר אלכל
 מאיתין גו פקאל אנה יזיל מן תלך
 אלמאיתין גו מאיה גו וגו ותכון אלמאיה
 ואלואחד אלתי אזאל טבל ואלתסעה
 ואלתסעין¹⁴⁵) אלתי תרך חולין כמא
 כאנת פיכון קד הפסיד מן אלחולין אחת
 אמא אלמאיה פהי מאיה של טבל
 אלאצל ואלואחד הו תרומת מעשר אלתי
 פי תלך אלמאיה גו של טבל פכאן דלך
 אלגו וקע פי מאה של חולין פהו יואל
 מנה כמא ביינא ולקד כאן אלקיאם אנה
 לא יזיל זיר מאה של טבל פקט
 ונתבייל¹⁴⁶) גו מן מאיה מן דלך אלטבל
 והו תרומת מעשר שלו אנה קד וקע פי
 מאה חולין ועלה באחד ומאה לאן כדלך
 הו חכם אלשי אלדי יעלה אן יואל אלדי וקע
 ולא ינקין מן אלחולין שייא ואנמא נקצנא
 הכא מן אלחולין ואחד כשייתנא אן יצן אדי
 אנולנא מאה פקט אן אלתי אזאל אנמא
 הי מאה של חולין ואלתי בקאת מאה של
 טבל וליס אלאמר כדלך לאן אלטבל הו
 אלדי יואל והדי הו מעני קולהם¹⁴⁷) פי
 אלתלמוד ונוטל מאה ואחת אמר ר' יוסי
 אם אומר אתה נוטל מאה אני אומר כל
 חולין עלו בידו ונמצאו אלו כטבלין:
 ואלמסאלה אלתאניה מן הרה אלהלכה
 אדי אבתלט מאיה גו מן טבל מעמתלהא
 מן מעשר ראשון פהו איצא יכרג מאה
 ואחת ותכון מעשר ראשון ואלתסעה
 ואלתסעין¹⁴⁵) גו אלבאקיה טבל כאלתי
 כאנת פיכון איצא קד כסר גו ואחד מן
 אלטבל ואמא אלמאיה גו פהי מאה של
 מעשר אלאצל ואלגו אלואיד עלי אלמאיה
 פהו תרומת מעשר אללאזמה למאה של
 טבל נתביילה קד אבתלט מע אלמאיה

יתבאר זה באר היטב אחרי זאת והענין
 הראשון מזאת ההלכה הוא כשנתערבו
 מאה חלקים טבל ומאה חלקים חולין
 ונעשה הכל מאתים חלקים אמר שיטול
 מאלו המאתים חלקים ק"א ויהיו הק"א
 שנטל טבל והתשעים ותשעה שהניח
 חולין כמו שהיו ונמצא מפסיד מן החולין
 אחת אבל המאה הם מאה של טבל
 הראשונים והאחת היא תרומת מעשר
 מאותן מאה של טבל והוא כמו אם זה
 החלק היה נופל במאה של חולין ע"כ
 הוא ניטל ממנו כאשר ביארנו והסברא
 נותנת שלא יטול אלא מאה של טבל
 בלבד ונחשב חלק ממאה מן הטבל ההוא
 והוא תרומת מעשר שלו שנפל בק' של
 חולין ועלה באחד ומאה לפי שכן הוא
 דין הדבר שיעלה שיהיה נוטל מה שנפל
 ולא יחסר מן החולין כלום אבל חסרנו
 בכאן מן החולין אחר שאנו חוששין שמא
 יחשוב כשנטלנו המאה בלבד שזה שנטל
 הם מאה של חולין והנשארים הם מאה
 של טבל ואין הדבר כן לפי שהטבל
 הוא הניטל וזה ענין מה שנאמר בנמרא
 ונוטל מאה ואחת אמר רבי יוסי אם אתה
 אומר אני נוטל מאה אני אומר כל חולין
 עלו בידו ונמצאו אלו כטבליים: והענין
 השני מהלכה זו כשנתערבו מאה חלקים
 של טבל עם אחרים שהם ממעשר ראשון
 יטול כמו כן ק"א ויהיו מעשר ראשון
 והתשעה ותשעים החלקים הנותרים הם
 טבל כמו שהיו ונמצא שחסר חלק אחד
 מן הטבל אבל הק' חלקים הם מאה של
 מעשר הראשונים והחלק הנוסף על
 המאה היא תרומת מעשר המחוייבת
 למאה של טבל ונחשב שהוא נתערב
 עם מאה חלקים של מעשר ודינו שיעלה
 כמו שביארנו ואינו מדומע ומפני זה
 נשארו המאה ואחת שהוציא מעשר

נו של מעשר פחממה אן יעלה כמי ביינא
 ואינו מדמע ולדלך בקאת אלמאה ואחת
 אלתי אכרג מעשר ראשון כמה כאנת וכאן
 אלקיאס איצא הני אן יכרג מאה של
 מעשר פקט או ותרומת מעשר של טבל
 אלדי¹⁴⁸) הו נו ואחד אוי תכילנא דלך
 אלגו קד אכתלש פי מאה של מעשר
 יעלה באחד ומאה¹⁴⁹) ואמא קולנא נוטל
 מאה ואחת מן סבב תלך אלעלה אלתי
 ביין פקט¹⁵⁰) אלתלמוד פי אלמסאלה
 אלאולי ודלך אנה לו רפע מאיה גו פקט
 כאן נקול אלמאיה גו של טבל הי אלתי
 אכרג ואלמאיה אלבאקיה הי אלמעשר
 וליס אלאמר כדלך לאן אלמעשר הו
 אלדי יכרג פלדלך יכרג מאה ואחד חתי
 יעלם אן אלמעשר הו אלדי אכרג לאן
 אלמעשר קד צם לנפסה גזא ואירא:
 ואלמסאלה אלתאלתה אוי אכתלש
 מאה חולין מתוקנין ומאה מעשר פקאל אנה
 יכרג מאה ועשר ותכון כלהא מעשר
 ראשון ואלתסעין¹⁴⁵) אלבאקיה חולין
 כמה כאנת אמא אלמאיה פהי מאה של
 מעשר אלאצל ואלעשרה אלואידה הי
 תרומת מעשר אללאומה למאה של מעשר
 פכאנהא וקעת פי מאה של חולין ואכרגת
 ונקצת מן אלחולין ודלך אן אלעשרה
 אלאגזא¹⁵¹) אלתי הי תרומת מעשר
 עשר מאה של חולין ולם תכון גו מן מאיה
 מנהא ולדלך לא עלתה חתי תבקא
 אלחולין בחסבהא ולא איצא כאנת
 אלעשרה¹⁵¹) אגזי של תרומת מעשר
 באינה מנחאזה חתי תרגע מאה של חולין
 כלהא מדומע פלכונהא ואסטף בין
 אלטרפין אעני אנהא לא תרד אלמאה
 של חולין מדומע לכונהא גיר מנחאזה בל
 מכתלטה מע אלמעשר ולא איצא ימכן
 אן תעלה ותבקא אלחולין בחסבהא או
 וחי עשר אלחולין ואנמא תעלה תרומת

ראשון כמו שהיו והיתה הסברה נותנת
 גם כן בכאן להוציא מאה של מעשר
 בלבד מפני שתרומת מעשר של טבל
 שהוא חלק אחד כשנחשב החלק ההוא
 שנתערב במאה של מעשר יעלה באחת
 ומאה ומה שאמרנו נוטל מאה ואחד הוא
 מסיבת אותו הטעם שפירש הגמרא
 בענין הראשון והוא שאילו נוטל מאה
 חלקים בלבד היינו אומרים מאה חלקים
 של טבל הם אשר הוציא והמאה
 הנשארים הם המעשר ואין הדבר כן לפי
 שהמעשר הוא שיוצא ומפני זה יוציא
 ק"א כדי שיהיה נודע שהמעשר הוא
 שהוציא לפי שהמעשר כלל לעצמו חלק
 נוסף והענין השלישי כשיתערבו ק' חולין
 מתוקנין ומאה מעשר הוא אומר שיוצא
 מאה ועשר ויהיה הכל מעשר ראשון
 והתשעים הנותרים חולין כמו שהיו אבל
 המאה הם מאה של מעשר הראשונים
 והעשרה הנוספים הם תרומת מעשר
 המחוייבים למאה של מעשר וכאילו נפלו
 במאה של חולין והוציאו אותן וחסרו מן
 החולין לפי שהעשרה חלקים שהם
 תרומת מעשר הם עשירית מאה של
 חולין ואינם חלק ממאה מהם ומפני כך
 לא עלתה כדי שישארו החולין כמו שהיו
 וכמו כן לא היו העשרה חלקים של
 תרומת מעשר נפרדות ומיוחדות כדי
 שיחזרו המאה של חולין כולם מדומע
 על כן מפני שאינן מיוחדות אלא מעורבות
 במעשר וכמו כן אי אפשר שיעלו וישארו
 חולין כמו שהיו אחר שהם עשירית חולין
 ולא תעלה תרומת מעשר אלא באחד
 ומאה בלבד וגורנו בהם מן הדימוע גזרה
 בינונית ואמרנו שיחסר מן החולין שיעור
 תרומת מעשר שיש באותו מעשר כמו
 שתראה ונשאר בכאן ענין אחד לשאול
 מפני מה אמר בענין השלישי מאה

מעשר באחד ומאה פחמנא¹⁵²) פיהא איצא מן אלדמוע כחכם וסט וקלנא אנה ינקין מן אלחולין מתל תרומת מעשר אלתי פי דלך אלמעשר כמא תרא: ובקי הנא סואל ואחד ודלך אנך תקול לאי שי קאל פי הדיה אלמסאלה אלתאלתה מאה חולין מתוקנין ולם יקול דלך פי אלמסאלה אלואלי כל קאל מאה טבל מאה חולין ולם יקול מתוקנין פהיא סואל לאום ותחתה פאידיה ודלך אן אלטבל אדיא אכרנת מנה תרומה גדולה ותרומת מעשר תסמא חינוי' חולין ועלי אנה לם תכרג מנה מעשרות לאן אלקדושה קד זאלת מנה וחולין מתוקנין הו אלשי אלדי קד אכרנת מנה גמיע אלהקוק תרומות ומעשרות פאחפי' הדיה אלתפרקה בין קו' חולין ובין קו' חולין מתוקנין פי גמיע אלמשנה: פלו קאל פי הדיה אלמסאלה אלתאלתה מאה מעשר מאה חולין נוטל מאה ועשר כאן נקול אן הדיה אלחולין לבי¹⁵³) יכרג מנהא מעשר פלמא אכתלט מעהא מאה מעשר אכרננא אלמאה אלמעשר אלתי אכתלטת מע אלמעשר אלדי בקי פי הדיה אלמאה של חולין והו עשרה אגוא ודלך אכרננא מאה ועשר לאתצאל אלמעשר באלמעשר ואנה מא כסר שייא פאעלמנא אן הדיה אלחולין ולו כאנת מתוקנין אלתי לם יבק פיהא חק תם אכתלט מעהא מתלהא מעשר פאנה¹⁵⁴) ינקין מן תלך אלחולין מתל תרומת מעשר אללאומה דלך אלמעשר ויכסרה אצלא וינצאף אלי גמלה אלמעשר כמא קאל נוטל מאה ועשר ותבא אלתסעין¹⁴⁵) אלחולין מתוקנין כמא כאנת ולא יזאל הדי אלחכם כדי חתי תכון תרומת מעשר אללאומה דלך אלמעשר אלדי אכתלט מע חולין מתוקנין גו מן מאיה מן החולין המתוקנין מתל אן יכתלט מאה מעשר פי אלף חולין

חולין מתוקנין ולא אמר כן בענין הראשון אבל אמר מאה טבל ומאה חולין ולא אמר מתוקנין וזאת השאלה צריכה לשאל ויש בה תועלת והוא שהטבל כשיוציא ממנו תרומה גדולה ותרומת מעשר יהיה או נקרא חולין אף על פי שלא הוציאו ממנו שאר המעשרות מפני שהקדושה ניטלה ממנו וחולין מתוקנין הוא הדבר שהוציאו ממנו כל המתנות התרומות והמעשרות ויש לך לשמור בלבך זה ההפרש בין מה שאמר חולין ובין מה שאמר חולין מתוקנין בכל המשנה ואילו יאמר בזה הענין השלישי מאה מעשר ומאה חולין נוטל מאה ועשר היינו אומרים שאלו החולין לא הוציאו מהן מעשר וכשנתערב עמהם ק' מעשר נוטלנו הק' מעשר שנתערב עם המעשר הנשאר באלו הק' של חולין והוא עשר חלקים ועל כן הוצאנו ק"י מפני שנתחבר מעשר במעשר ולא חסר כלום ולפיכך הודיענו שאלו החולין ואפילו היו מתוקנין שלא נשאר בהם שום מתנה ואח"כ נתערב בהם שיעור מעשר כמות יחסר מאותן חולין שיעור תרומת מעשר המחוייבת למעשר ההוא ויאבדו לגמרי ויצטרף לכלל המעשר כמו שאמר נוטל ק' ועשר ונשאר הצ' חולין מתוקנין כמו שהיו ודינן נשאר כך עד שתהיה תרומת מעשר המחוייבת למעשר ההוא שנתערב עם החולין המתוקנין חלק מק' מן החולין המתוקנין כגון שיתערב ק' מעשר עם אלף חולין מתוקני' והנה אז לא יפסיד כלום אבל יפריש ק' מעשר לברם וכל זמן שיהיו החולין פחות מזה יחסר מהם שיעור תרומת מעשר שבמעשר המעורב כמו שבארנו ופירשנו טעמי כל הענין ההוא והענין הרביעי כשיתערב ק' טבל וצ' מעשר יפרישו צ' של מעשר בלבד ונשאר

מאה טבל פאנה חנינד לא יכסר שייא בל
 יכרג מאה מעשר וחרהא וכלמא כאנת
 אלהולין אקל מן דלך יכסר מנהא מתל
 תרומת מעשר אלתי פי אלמעשר אלמכתלט
 כמה ביינא ואוצחנא עלל דלך כלה:
 ואלמסאלה אלראבעה אדי אכתלט
 מאה טבל ותשעים מעשר פיכרג תשעים של
 מעשר פקט ותבקי אלמאיח טבל כמה
 כאנת פמא כסר שייא ואלעלה אלתי געלנא
 פי הדה אלמסאלה לא נסמי תרומת מעשר
 של טבל ונכרג תשעים ואחת אן אלגו
 אלואחד מן אלטבל אלדי הו תרומת
 מעשר אדי תכילנא קד אכתלט מע
 תשעים של מעשר רגע דלך אלמעשר
 כלה מדומע לאן תרומת מעשר אנמא
 תעלה באחד ומאה כמה אצלנא לא באחד
 ותשעים ולדלך לא יקרא שם לתרומת
 מעשר של טבל פי הדה אלמסאלה ללא
 יפסד אלמעשר וירגע מדומע ועלי הדי
 אלונה בעינה יבין לך קולה תשעים טבל
 שמונים מעשר לאנא לו תכילנא תרומת
 מעשר אלדי פי דלך אלטבל קד אכתלט
 מע שמונים של מעשר רגע דלך אלמעשר
 מדומע בתרומת מעשר: וקו כל זמן
 שהטבל מרובה יריד בה מרובה על
 המעשר וכדי קאלו פי אלתלמוד¹⁵⁵ כל
 שהטבל מרובה על המעשר¹⁵⁶ אמא
 אדי כאן מעשר מרובה על הטבל פיבין
 פי אלתלמוד¹⁵⁷ אנה יכרג אלטבל ומקראר תרומת מעשר אללאומה לאלטבל
 ואללאומה לדלך אלמעשר גמיעא ויעמי אלשתי תרומות לכהן אעני תרומת טבל
 וכדי תרומת מעשר ויבין קד נקיץ מן אלמעשר מקראר אלשתי תרומות: ומא ארי הדה
 אלהלכה אלא קד באנת וצחרת מעאניהא פתאמלהא פאנהא קד אנקפלת עלי גמיע
 אלמתקדמין פי עלמנא¹⁵⁸:

מאה טבל נמו שהיו ולא הפסיד כלום
 והדבר שגרים לנו בענין הזה שלא נקרא
 שם לתרומת מעשר של טבל ונוציא צ"א
 מפני שהחלק האחד מן הטבל שהוא
 תרומת מעשר כשנחשב בלבנו שנתערב
 עם צ' של מעשר חזר המעשר ההוא
 כלו מדומע מפני שתרומת מעשר תעלה
 באחד וק' בלבד וכמו שבארנו עקרו לא
 בצי"א ומפני זה לא יקרא שם לתרומת
 מעשר של טבל בענין הזה כדי שלא
 יפסיד המעשרות וישוב מדומע ועל זה
 הדרך בעצמו יתבאר לך מה שאמר צ'
 טבל שמונים מעשר שאילו נחשב בלבנו
 שתרומת מעשר שבטבל ההוא נתערב
 עם פי של מעשר חזר אותו המעשר
 מדומע בתרומת מעשר ומה שאמר כל
 זמן שהטבל מרובה ר"ל על המעשר וכן
 אמרו כל שהטבל מרובה על המעשר אבל
 כשיהיה המעשר מרובה על הטבל יפרש
 בנמרא שהוא מפריש טבל ושעור תרומת
 מעשר המחוייבת לטבל והמחוייבת למעשר
 ההוא שניהם ויתן שתי התרומות לכהן
 ר"ל תרומת טבל וכדי תרומת מעשר
 ונמצא חסר מן הטבל שעור שתי תרומות
 ואיני רואה בזה ההלכה דבר שאין ענינו
 מבוארים היטב על כן יש לך להסתכל בה
 מפני שנעלמה מן הקדמונים בחכמתינו:

ה. מי שהיו לו עשר שורות של עשר עשר כדי יין ואמר שורה החיצונה
 אחת מעשר ואינו יודע איזו היא נוטל שתי חביות לוכסון חצי שורה
 החיצונה אחת מעשר ואינו יודע איזו היא נוטל ארבע חביות מארבע
 זוויות: שורה אחת מעשר ואינו יודע איזו היא נוטל שורה אחת לוכסון:

חצי שורה אחת מעשר ואינו יודע איזו היא נוטל שתי שורות לוכסון:
 חבית אחת מעשר ואינו יודע איזו היא נוטל מכל חבית וחבית:

הענין הראשון והוא שאמר שורה החיצונה אחת מעשר רצה לומר שהוא קבע חבית אחת מעשר והחבית היא בשורה החיצונה והשורות החיצונות הם ד' ויקח שתי חביות מקצוות האלכסון בשביל שכל אחת מהן משותפת עם שתי שורות וימלא משתיהן חבית אחת ותהיה מעשר ואם אמר חבית אחת מחצי שורה החיצונה מעשר יקח ד' חביות מד' זוויות מפני שכל אחד מהן משותפת לשני מחציות של שתי שורות מן השורות החיצונות וימלא מכל אחת מהן חבית אחת ואם אמר חבית אחת משורה אחת מעשר ולא יחד איזו שורה מהן יקח עשר חביות על אלכסון ונמצא לוקח חבית מכל שורה וימלא מכלם חבית אחת ואם אמר חבית אחת מחצי שורה אחת מעשר ולא יחד איזו חצי שורה יקח עשרים חביות י' על אלכסון אחד וי' על אלכסון אחר העובר עליו ונמצא לוקח חבית מכל חצי שורה מן השורות ואחר כן יוציא מכלם מלא חבית אחת ושמא תחשוב ותאמר היאך יוציא חבית מעשר מק' חביות והלא עשיריתם עשר חביות יש לך לדעת שאינו מפריש זה המעשר על החביות האלו אלא קבע המעשר על יין שיש לו במקום אחר באלו החביות והנני מצייר לך בהם צורה כדי שיהיה הדבר מבואר לעין הרואה ואשים במקום החביות רבועים ואכתוב אותיות בצורה ובענין הראשון מוזו ההלכה הוא לוקח שתי חביות שכתוב על אחת א' ועל שנית ב' ובענין השני לוקח ד' חביות שכתוב על אחת א' ועל שנית ב' ועל שלישית ג' ועל רביעית ד' ובענין השלישי לוקח העשר חביות

אלמסאלה אלאולי והו קו' שורה החיצונה אחת מעשר ירד בה אנה געל כאביה ואחדה מעשר ותלך אלכאביה פי אלצף אלבראני ואלצפוף אלבראנייה ארבעה פיאכד כאביתין מן אטראף אלקטר פאן כל ואחדה מנהמא משתרכה לצפין אתנין¹⁵⁹) וימלי מנהמא גמיעא חבית אחת ותכון מעשר: ואן קאל חבית אחת מחצי שורה החיצונה מעשר פיאכד ארבע כואבי מן אלארבע וואיא לאן כל ואחדה מנהמא משתרכה בין נצפי צפין מן אלצפוף אלבראנייה וימלי מן מגמועהא כאביה ואחדה פאן קאל כאביה ואחדה משורה אחת מעשר ולם יכצין אי צף פיאכד עשר כואבי עלי קטר סיכון קד אכד כאביה מן כל צף וימלי מן מגמועהא כאביה ואן קאל כאביה ואחדה מחצי שורה מעשר ולם יכצין אי חצי שורה פיאכד עשרין כאביה עשרה עלי אחד אלקטרין ועשרה¹⁶⁰) עלי אלקטר אלאכר אלמקאטע לה סיכון קד אכד כאביה מן כל נצף צף מן אלצפוף תם יכרג מן מגמועהא מלו כאביה ואחדה ולעלך תקול כיה יכרג חבית מעשר מן מאיה כאביה ועשורהא אנמא הו עשר כואבי פאעלם אנה לם יפרץ הדא אלמעשר עלי הדא אלכואבי ואנמי געל מעשר שראב ענדה פי מוצע אכר פי הדא אלכואבי: ואנא אצוור לך פיהא צורה כי יכון אלאמר אבין לאלחם ונגעל בדל אלכואבי תראביעא¹⁶¹) ואכתב פי אלצורה אחרפא פפי אלמסאלה אלאולי מן הדא אלהלכה יאכד עלי¹⁶²) אלכאביתין אלמכתוב עלי אחדהמא¹⁶³) א' ועלי אלאכרי ב': ופי אלמסאלה אלתאנייה יאכד אלארבע כואבי אלמכתוב עלי אחדהא

